60999

Da`vat

Тарбия икки негизга – аҳлоқ ва оқилликка таянмоғи лозим: биринчиси – яхши фазилатни ўстирса, иккинчиси ўзгалар иллатидан ҳимоя қилади.

Никола ШАМФОР

Kuch – bilim va tafakkurda

Ma'rifat

МАЪРИФАТ • ХАЛҚ ЗИЁЛИЛАРИ ГАЗЕТАСИ •

1931 йилдан чиқа бошлаган | 1999 йил 31 март, чоршанба | Баҳоси сотувда эркин нархда | № 26 (7119)

Ibrat

Чиноз туманидаги 25-мактаб жамоасига бу йилги Наврўз қувончли келди. Муборак айём кунлари бу ерлик ўқувчилар учун 422 ўринли янги, шинам мактаб биноси фойдаланишга топширилди.

JUMLADA JAHON

• Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони билан Ислом Олимович Бобожонов Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 93 (12-банди) ва 102-моддаларига мувофиқ Хоразм вилоятининг ҳокими этиб тайинланди.

• Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги катта ва алоҳида муҳим сув хўжалиги объектларининг техник ҳолати ҳамда ишларнинг бехатар олиб борилишини назорат қилиш Давлат инспекцияси («Ўздавсувхўжаликназорат») ни ташкил қилиш тўғрисида»ги Фармони эълон қилинди.

• Токиодаги «Империал» меҳмонхонасида Президентимиз Ислом Каримовнинг Японияда чоп этилган «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» китобининг тақдимот маросими бўлиб ўтди.

• Москва марказидаги энг йирик савдо дўкони — «Болалар дунёси» универмагида ҳам тўла-тўкис ўрганилмаган сабабларга кўра ёнғин чиққан.

• Канада Бош вазири Жан Кретьен мамлакат ҳарбий ҳаво кучлари самолётлари НАТОнинг Югославияга қарши ўтказаётган ҳарбий тадбирида иштирок этаётганини маълум қилди.

• Ғоитидан хуфя йўллар орқали чиқиб, АҚШда ноқонуний яшаш истагида юрган муҳожирларни олиб кетаётган кема Багам ороллари яқинида чўкиб кетди, натижада юзга яқин киши ҳалок бўлди.

Ислом КАРИМОВ: МИЛЛАТ ҚУДРАТИ – ҲАМЖИҲАТЛИКДА

Мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий-ижтимоий ислоҳотларни чуқурлаштириш, унинг иқтисодий салоҳиятини ривожлантириш, жамият ҳаётида адолат устуворлигига эришиш, мустақиллигимизни мустаҳкамлашга хизмат қилиш, доимо огоҳ ва ҳушёр бўлиш ўзини шу азиз Ватан фарзанди деб биладиган ҳар бир фуқаронинг муқаддас бурчидир. Йўлбошчимиз Ислом Каримовнинг Хоразм вилояти халқ депутатлари Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқида ана шу муҳим, айтиш мумкинки, ҳаётий масалаларга алоҳида эътибор қаратилди.

Хоразм воҳаси ўзининг қадимий тарихи, ноёб маданияти, нафис санъати, юксак маърифати, доно фалсафаси ва инсонпарварлиги билан маълум ва машҳурдир, деди Президент.

Хоразм вилояти заминида камол топган алломалар, фозилу фузалолар, мутафаккиру маърифатпарварлар Ўзбекистонимиз шон-шуҳратини бутун дунёга таратган. Буюк аждодларимиз ал-Беруний, ал-Хоразмий ва бошқа ўнлаб улуғ инсонларнинг номлари бутун дунё халқлари учун мўътабар ва муқаддасдир.

Хоразм воҳасининг тарихий-маданий мероси бевосита Хива шаҳри тарихи билан боғлиқдир. Бу гўзал шаҳримизнинг 2500 йиллик тўйи халқаро миқёсда кенг нишонлангани бу ўлка шуҳратини яна бир бор оламга тараннум этди, десак асло муболаға бўлмас.

Биз бугунги кунда ана шундай улуғ аждодларимиз, мамлакатимиз ва миллатимиз ифтихори бўлган ноёб қадриятларимиз билан ҳақли равишда фахрланамиз. Буюк аждодларимизнинг пок руҳи ва ўгитлари ўтиш даври оғирлигини енгишда барчамизга таянч ва мадад бермоқда.

Бугунги кунда юртимиз мустақиллигини мустаҳкамлашда, унинг ёруғ келажагини яратишда, олдимизда турган муҳим вазифаларни амалга оширишда Хоразм вилоятининг меҳнаткаш, бағрикенг, фидойи халқи ҳам ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келмоқда.

Давлатимиз раҳбари вилоят меҳнаткашларига чуқур ҳурматини изҳор этар экан, олдин ҳам кўп бор билдирган фикримни-ишончимни яна бир марта такроран айтмоқчиман: азал-азалдан мана шундай ўта мураккаб табиат шароитида ўз анъаналари ва маданиятига суянган хоразмлик миришкорлар деҳқончилик ва бунёдкорлик соҳаларида узоқ ва яқин орада ўзларига муносиб обрўларини сақлаб келмоқдалар, дея таъкидлади.

Вилоятда кейинги уч йилда ялпи ички маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 14 фоиз ортди. Иқтисодий жиҳатдан бюджет кўрсаткичларини йил сайин ошириб бажариш таъминланмоқда. Пул эмиссияси ҳажми 21 фоиз пасайган.

Капитал маблағларни ўзлаштириш режага нисбатан икки марта ортди. Ишлаб чиқариш қудратини кенгайтириш соҳасида кўплаб ижтимоий, маданий объектлар, иншоотлар фойдаланишга топширилди.

Лекин вилоятни иқтисодий-ижтимоий ривожлантиришни таъминлаш борасида муаммолар ҳам йўқ эмас.

Бугунги йиғилишимиздан мақсад, деди Президент, иқтисодиётимизда, умуман, ҳаётимизда эришилган ютуқлар ҳақида сўз юритиш эмас, асосан вилоятдаги ижтимоий-иқтисодий вазиятни, йўл қўйилган камчиликларни атрофлича таҳлил қилиш ва уларни бартараф этиш, саноат, қишлоқ хўжалиги ва бошқа тармоқларда мавжуд бўлган имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш, шу азиз юртда яшаётган халқнинг оғирини енгил қилиш масалаларини муҳокама этишдан иборатдир.

Шуни афсусланиб қайд этмоқчиманки, охирги вақтда бошқа вилоятларга ўхшаб Хоразм воҳасида ҳам баъзи раҳбарларнинг фаолиятида ўз шахсий манфаатини хизмат бурчидан устун қўйиш, кадрларни танлашда қариндош-уруғчилик, ошна-оғайнигарчиликка йўл қўйилмоқда, ҳал қилиниши лозим бўлган муаммоларга масъулиятсизларча ёндошиш, ўзибўларчилик каби ҳолатлар содир бўлмоқда.

Бу эса ўз навбатида халқ хўжалигининг барча соҳаларига, саноат, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш, сифатини яхшилашга салбий таъсир кўрсатмоқда.

Бир неча йил илгари вилоятда салмоқли корхоналардан ҳисобланган «Хоразм ипаги», «Қурилиш материаллари» каби акционерлик жамиятларида мавжуд ишлаб чиқариш қувватларининг 10-20 фоизидан фойдаланилмоқда, холос. Баъзи корхоналар эса умуман тўхтаб қолган. Вилоятдаги 25 та корхонада 1997 йилга нисбатан 500 миллион сўмликка яқин саноат маҳсулотлари кам ишлаб чиқарилган.

Ташкилот ва корхоналарнинг дебиторлик қарзлари 1999 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра 9,5 миллиард сўм бўлиб, ўтган йилга нисбатан 3 маротаба ошган.

Кредиторлик қарзлари эса 10,8 миллиард сўмни ташкил қилиб, шундан 2,0 миллиард сўми муддати ўтган қарзлардир. 1999 йилнинг 1 январь ҳолатига кўра омборларда туриб қолган маҳсулот қиймати 4,0 миллиард сўмни ташкил қилган. Шу даврда солиқлар бўйича тўланмаган маблағ бир миллиард сўмдан ошиб кетган.

Юзага келган бундай аҳвол бюджет муассасалари ходимларига иш ҳақининг кечиктириб берилишига ва одамларнинг норозилигига олиб келмоқда. Ана шундай вазиятда ҳам бюджет маблағларини мақсадсиз ишлатиш ҳолларига йўл қўйилмоқда.

Мамлакатимизда қишлоқ хўжалигида ислоҳотларни амалга ошириш учун зарур ҳуқуқий база яратилган бўлишига қарамасдан, вилоятда бу борадаги ислоҳотлар жуда суст бормоқда. Мулкдорлар синфини шакллантириш, пай асосидаги янги ширкатларни ташкил этишга етарли эътибор йўқ.

Деҳқонни ҳақиқий мулк эгасига айлантириш, ҳар бир жамоа аъзосининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини юридик жиҳатдан мустаҳкамлаб, хўжалик ерларини уларга ижарага бериш, деҳқон ва фермерларнинг билимини, ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтириш ишлари ҳам қониқарсиз ташкил қилинган.

Дарҳақиқат, Юртбошимиз таъкидлаганидек, ҳокимларда ва бошқа мутассади раҳбарларда тадбиркорлик, изланувчанлик етишмаслиги, иш тўғри ташкил этилмагани сабабли ўтган йили вилоятда пахта етиштириш режаси барбод бўлди. Айниқса, бу соҳада йўл қўйилаётган кўзбўямачилик, сохтакорлик, қўшиб ёзиш каби эски иллатларга асло тоқат қилиб бўлмайди.

Кейинги пайтларда вилоятда ана шундай кўзбўямачилик, қўшиб ёзиш, қандай йўл билан бўлмасин режани бажариш, шон-шуҳрат қозониш, эришилган ютуқларни кўз-кўз қилишдек салбий ҳолатлар пайдо бўлмоқда. Пала-партиш иш юритиш, ортиқча харажатлар қилиш натижасида хўжаликларда етиштирилган маҳсулотларнинг таннархи ошиб кетмоқда.

1998 йилни мавжуд 128 хўжаликнинг 70 фоизи 2,0 миллиард сўм зарар билан якунлагани ҳам бу фикримизни тасдиқлайди.

Вилоят молия ва банк тизими фаолияти таҳлил қилинганда, бу соҳада ҳам тартибсизлик, қонунбузарлик ҳолатлари авж олиб бораётгани яққол кўзга ташланади. Ўтган йил мобайнида Молия вазирлигининг вилоят Назорат-тафтиш бошқармаси томонидан 350 та бюджет ташкилотларида текшириш ўтказилди. Бу ташкилотларнинг ярмидан кўпида 16 миллион сўм маблағ ғайриқонуний равишда сарф қилингани аниқланиб, 84 нафар моддий жавобгар шахс устидан тафтиш ҳужжатлари тузилди ва маъмурий органларга топширилди.

Бюджет маблағларини сарфлашда соғлиқни сақлаш, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш, қишлоқ инфраструктурасини ривожлантириш каби устувор йўналишларни биринчи навбатда таъминлаш ўрнига маблағлар бошқа соҳаларга ишлатиб юборилган.

Вилоят ҳокимининг фармойиши билан вилоят ички ишлар бошқармасига, вилоят ҳокимлиги котибият мудирига ва бошқа бир қатор ташкилотларга бюджет ҳисобидан 21 миллион сўмлик 15 дона енгил автомашина олиб берилган. Янгибозор туманида эса ҳокимлик биноси таъмири учун кўзда тутилганидан 5 марта кўп маблағ сарфланган.

Хонқа тумани ҳокимлиги ихтиёрида 7 та турли русумдаги автомашина бўлишига қарамасдан, туман ҳокими (К.Ортиқов) салкам тўрт миллион сўм бюджет маблағи ҳисобига чет элда ишлаб чиқарилган «жип» русумли хизмат автомашинаси сотиб олган. Бу қанақа бойваччалик?

Вилоятда нодавлат мулк шаклига мансуб ташкилотларни, кичик ва ўрта бизнес соҳаларини ривожлантиришга эътиборсизлик билан ёндашиш оқибатида охирги икки йил давомида мингдан ортиқ ана шундай корхоналарнинг фаолияти тўхтаб қолган. Қолганларининг ҳам ҳозирги пайтда фақат 58 фоизи фаолият кўрсатмоқда.

Вилоятдаги давлат мулкига эга бўлган 175 та ҳиссадорлик жамиятларининг 45 таси бирор сўмлик ҳам акция сотмаган. Айрим туманларда «кимошди» савдолари ташкил этиш қониқарсиз аҳволда. Хонқа, Ҳазорасп, Урганч, Шовот, Янгиариқ туманларида ўтган йили бирон марта ҳам «кимошди» савдолари ўтказилмаган.

Соғлиқни сақлаш, маориф соҳаларидаги вазият ҳам ачинарли аҳволда. Мактабларнинг 96 таси мослаштирилган биноларда жойлашган, 13 та мактаб биноси авария ҳолатида. Мактабларда турли фанлар бўйича 600 дан ортиқ ўқитувчи етишмайди. 200 та мактаб тоза ичимлик суви билан таъминланмаган, 112 тасида спорт заллари, 310 тасида эса компьютер синфлари йўқ.

Бундай аҳволда Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур вилоятда қандай қилиб амалга оширилади?

(Давоми 2-бетда)

Ўқитувчи ён дафтарига

МАЙМУНЛАР СИНЧКОВ «ТОМОШАБИН»

Нью - Йорк ҳайвонот боғи раҳбарияти кейинги вақтда кўп тўполон қилаётган маймунларни тинчлантиришнинг антиқа усулини ўйлаб топишди, яъни улар қафасига телевизор ўрнатишди. Қизиғи, бошда барча кўрсатувларни қолдирмай кўраверган янги томошабинлар эндиликда фақат бадиий фильмларни ва ҳайвонлар ҳақидаги кўрсатувларнигина томоша қилишмоқда.

ЎҚИШ МУДДАТИ ЧЕГАРАЛАНДИ

Лотин Америкасидаги Сан-Маркос университети ректорати жиддий ташвишда. Боиси талабаларнинг бешдан бир қисми мунтазам равишда машғулотларга қатнашмас экан. Қарийб, 3 мингга яқин киши эса, 20 йилдан буён ҳали-ҳануз талаба ҳисобланиб келмоқда. Университет ректорати мазкур вазиятдан чиқиш учун бир курсда ўқиш муддати тўрт йил деб белгилаб қўйилиши хусусида қатъий бир хулосага келди.

55 ЁШЛИ ЎҚУВЧИ

Япониялик Иосио Кисима Тибо шаҳридаги технология институтини имтиёзли диплом билан тамомлади. Эътиборли жиҳати шундаки, Кисима салкам ярим аср тирикчилик ўтказгач, ўз саводини чиқарган ва 55 ёшида ўрта мактабни битирган эди. Бу тиришқоқ «толиби илм» ўша йилиёқ институтга кирди ва фақат «аъло» баҳоларга ўқиди.

ОТАЛАР МЕҲРИБОНРОҚ ЭКАН

Болаларни калтаклаб туриш керакми ёки йўқми? Британиялик ота-оналар орасида «Нэйшнл Опинион Полл» хизмати томонидан тарқатилган ушбу саволга 90 фоиз ота - она «албатта, калтаклаш керак» деб жавоб қайтарганлар. Ажабланарлиси, савол- жавоб вақтида аёлларнинг эркакларга нисбатан баджаҳлроқ эканликлари намоён бўлган. Оталар оналарга нисбатан камроқ калтаклаш тарафдори бўлишган.

«Umid» qaldirg'ochlari

ТОКИОДАН ТАЪТИЛГА

Кўрган бошқа, эшитган бошқа.

Кўпчилигимизнинг Япония ҳақида билганларимиз тарихча. Бу мамлакатда ишлаб чиқарилган телевизор, магнитофон, холодильник, турли хил кийим-кечакларга ҳаммамиз харидор бўлгимиз келади. Чунки, уларнинг сифатига гап йўқ.

Биз нима учун Япония ҳақида гап бошладик?

Оҳорли либосдаги етти нафар талаба Тошкент аэропортига келиб қўнган самолётдан тушишди. Юзларида порлаган севинч соғинч туйғусини ошкора этиб тургандек эди. Бундай пайтда олис юртдан ўз ватанига ошиқиб қайтиб келган кишининг ҳам, кутиб олувчиларнинг ҳам юраклари энтикиб кетиши табиий.

Дарвоқе, 1997 йилда Токио шаҳридаги олий ўқув юртларида ўқиш бахтини қўлга киритган 9 нафар ўзбекистонлик талабалар бир ҳафталик таътилга келишди. Талаффуз этишга бизнинг тилимиз қийналадиган Чуо, Хитоцубаши, Кйо, Аояма, Мэджи каби университетлар ўзбек талабаларини ўз бағрига олгани катта шарафдир. Тошкент Давлат шарқшунослик институти, Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатияси, Техника университетлари талабалари орасидан саралаб-саралаб олинган бу ёшлар ҳақида етиб келган маълумотлар ижобий: улар имтиҳонларни аъло ва яхши баҳоларга топширишган. Япон тилини биладилар. Энди навбат мутахассисликни пухта ўзлаштиришга! Улар яна 2-3 йилдан сўнг Ватанимизга қайтиб, Япония олий ўқув юртларида олган билимларини ҳаётга татбиқ этадилар. Улар яна шуни билишадики, ҳар бири учун 40 минг АҚШ доллари миқдорида Президент грантлари ажратилган. Грант – давлатимизнинг ғамхўрлиги. Буни тўла маънода ҳис этиш керак.

... «Умид» жамғармасига тўпланган бу талабалар чоғроққина йиғиннинг «айбдор»лари бўлишди. Уларнинг таассуротларини шундай умумлаштириш мумкин:

— Япония олий таълим тизими замонавий технологиялар билан таъминланган. Япон тилини ўрганиш имкониятлари жуда серқирра.

«Умид» жамғармаси маъмурияти бу талабалар билан ўзлари таҳсил олган ўқув даргоҳларида учрашув уюштиришни режалаштирган. Якшанбадан душанбага ўтар кечаси, улар яна Токиога учиб кетишади.

МУХБИРИМИЗ

Olimpiada – 99

ИСТЕЪДОДИ СУЯК СУРАР БУ ЮРТНИНГ

Мактаб ўқувчиларининг фанлар бўйича Республика олимпиадаси ўзига хос синовлардан ҳисобланади. Шу боис, бу тадбир алоҳида эътиборда бўлади. Жараённи ота-оналар, ўқитувчилар, жамоатчилик вакиллари икки кун давомида синчковлик билан кузатиб турдилар. Хўш, бу йилги олимпиада ўтган йиллардагидан қайси жиҳатлари билан фарқ қилди? Ўғил-қизлар қайси фанлардан энг юқори балл олишди? Қайси муаллим тажрибаси оммалаштиришга лойиқ? Хоразмлик ўқувчилар математика фанидан ҳар йилги нуфузини нега сақлаб қолишолмади? Шунингдек, олимпиада иштирокчиларининг айримлари тенгдошларига нисбатан жуда паст баллар олишди. Нега?

Олимпиада жараёнида шу тахлит саволларга жавоб топилди, десак янглишмаймиз. Тадбир аввалида, мутахассислар Тошкент шаҳри, Бухоро ва Наманган вилоятлари ўқувчилари совринли ўринларни эгаллашса керак, дея тахмин қилишган эди. Бироқ олимпиаданинг дастлабки қисми тахминларнинг унчалик тўғри, эмаслигини кўрсатди.

ҒУРУР ТУЙҒУСИНИ БЕРАДИ ВАТАН

Она тили ва адабиёти фани бўйича беллашувга ҳар йили энг иқтидорли болалар йиғилишади. Бу йил ҳам шундай бўлди, яъни бу гуруҳда 8 та лицей, 1 та гимназия ва 5 та оддий мактаб ўқувчилари ўзаро куч синашишди. Омад эса оддий қишлоқ мактаби - Хоразм вилояти Хонқа туманидаги 33 - мактаб ўқувчиси Муқаддас Очиловага кулиб боқди. У 98 балл тўплаб, биринчи ўринни эгаллаган бўлса, Тошкент вилояти Ангрен шаҳридаги ўзбек-турк лицейи ўқувчиси Дилшод Ғозиев ва Наманган вилояти Уйчи туманидаги 1 - мактаб ўқувчиси Муяссар Саидазимоваларга эса иккинчи ва учинчи ўринлар насиб этди.

- Муқаддас тил, миллат, Ватан, ғурур каби тушунчаларни жуда яхши англайди, эъзозлайди, - деди Хоразм вилояти халқ таълими бошқармаси ходими Икром Юнусов, - Шу боисданми у тарихга, тилга оид адабиётларни мунтазам мутолаа қилади, изланади, тилимизнинг бетакрор жозибасидан ҳайратланади. Ҳайрат эса фикрлашга туртки беради. Дарҳақиқат бундай ўғил-қизлар, аввало, мустақил юрти билан фахрланади, ғурур туйғусини берадиган Ватанда яшаётганидан беҳад шодланади, бу тупроққа янада меҳр, муҳаббат қўяди ва шу тупроқдан куч-қувват олади.

(Давоми 3-бетда)

Tashxis markazlarida

ВАЗИФАЛАР АНИҚЛАНДИ

Бугунги кунда республикамиз таълим тизимидаги энг долзарб масалалардан бири ёшларимизнинг XXI асрга нафақат билимли, зукко, тафаккурли, балки аниқ бир касб-ҳунарга эга бўлиб қадам қўйишларини таъминлашдир. «Таълим тўғрисида»ги Қонун ҳамда «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» талаблари ҳам бизга фарзанд-ларимизни боғча ёшидан бошлаб 9 - синфни тугатишгача бўлган даврда ҳар йили тиббий - педагогик текширишлардан ўтказишимиз, уларнинг қобилияти ва касб-ҳунарга мойиллигини аниқлашимиз, шунингдек, битирувчи синф ўқувчиларига уларнинг қизиқишлари ва кўникмаларини ҳисобга олган ҳолда академик лицей ёки касб-ҳунар коллежларида ўқишни танлашда яқиндан ёрдам кўрсатишимиз, бу борада болаларга ва ота-оналарга психологик- педагогик маслаҳатлар беришимиз даркорлигини кўрсатмоқда.

Ана шу мақсадда мамлакатимизнинг барча туман, шаҳар ХТБ қошида ташкил этилган ўқувчиларни касб-ҳунарга йўналтириш психологик-педагогик ташхис марказлари фаолият кўрсатаяпти. Ёшларни касб ҳунарга йўналтириш борасида илк қадамлар қўйилди. Улар нечоғли аниқ ва тўғри бўлмоқда? Бунда ташхис марказларининг ўрни қандай? Марказ ходимларининг асосий вазифалари нималардан иборат? Ташхис марказларига жойлардаги бошқарув органларининг эътибори-чи? Шу каби қатор саволларга яқинда Наманган вилоятида бўлиб ўтган республика амалий семинар-кенгашидан жавоблар изланганда («Маърифат» 19-20 сонлар). Чирчиқ шаҳрида республика «Истеъдод» маркази ҳамда вилоят халқ таълими бошқармаси ташкил этган амалий семинар ҳам юқоридаги масалалар доирасида бўлиб ўтди.

(Давоми 2-бетда)

(Боши 1- бетда)

Ислом КАРИМОВ:
МИЛЛАТ ҚУДРАТИ — ҲАМЖИҲАТЛИКДА

Мен бир ҳақиқатни ҳар доим таъкидлайман: бизнинг келажагимиз, энг катта ишончимиз, мадад-таянчимиз—бу ўсиб келаётган ёш авлоддир. Мен ўз тақдиримни ҳам, мамлакатимиз ва мустақиллигимиз тақдири ва келажагини ҳам ана шу ёшлар қиёфасида, уларнинг пок қалби, эркин тафаккури, мустаҳкам иродаси ва дунёқарашида кўраман, деб қайта-қайта айтганман.

Наҳотки, вилоят раҳбарлари ана шу сўзлар маъносини англамасалар, деди Ислом Каримов. Қани уларда ёшлар тарбиясига эътибор? Эртанги кунни, келажакни кимларнинг қўлига топширасизлар? Қани, айтингларчи, нимани ўйлаяпсизлар ўзи?

Вилоятнинг Урганч, Янгибозор, Қўшкўпир туманларидаги баъзи қишлоқ врачлик амбулаторияларида бирорта ҳам малакали врач ишламайди. Тиббий муассасаларни зарур дори-дармонлар билан таъминлаш ҳам ёмон аҳволда. Болалар орасидаги тиббий-профилактика ишларининг аҳволи қониқарсиз ҳолатда.

Аҳолининг 35 фоизи, жумладан, қишлоқ аҳолисининг 40 фоизи тоза ичимлик суви билан таъминланмагани бу соҳада олиб борилаётган ишларнинг қониқарсиз ташкил этилганидан далолат беради. Ҳар бир туман, ташкилот, хўжалик раҳбарлари ҳанузгача бу соҳаларда қуруқ ваъдалардан нарига ўтмаяптилар.

Аҳолини иш билан таъминлаш, қўшимча ишчи ўринлари очиш масалалари ҳам эътибордан четда қолмоқда. Вилоят аҳолиси йилига 24 минг кишига кўпайиб бораётганини эътиборга олсак, яқин кунларда ишсизлик вилоятда энг катта масалалардан бирига айланиши мумкин.

Аҳолининг барча қатламларида мафкуравий, маданий-маърифий, тарбиявий ишларни изчил равишда олиб бориш — бу замон талабидир.

Мен яна бир бор такрорлайман: **мафкура ҳар қандай жамият ҳаётида зарур,** дея таъкидлади давлатимиз раҳбари, **чунки мафкура бўлмаса одам, жамият, давлат йўлини йўқотиши муқаррар.**

Қаердаки мафкуравий бўшлиқ вужудга келса, ўша ерда бегона мафкура ҳукмронлик қилиши ҳам табиий.

Энг даҳшатли нарса — бу фикр қарамлиги, тафаккур қуллигидир.

Агар оддий қилиб айтадиган бўлсак, халқимизнинг «Ёғочнинг бўшини қурт ейди», деган бир мақолини эслайлик. Худди шу каби маънавияти қашшоқ, ўзининг мустақил дунёқарашига, фикрига эга бўлмаган одамга ҳар қандай маккор ўз таъсирини ўтказа олади.

Биз, ота-оналар, жамоатчилик бўлмаган жойларда бегона, ҳасад ва ёвуз кўз билан қаровчи кучлар пайдо бўлиши муқаррар.

Бу сўзларнинг исботи ўтган йили Наманганда бўлиб ўтган, шу йилнинг 16 февралида Тошкентда содир бўлган мудҳиш воқеаларда яққол кўринади.

Ёшлар - бамисоли навниҳол, агар уларни тўғри ўстириб, парваришлаб вояга етказмасак, иймонсиз, ватанфуруш, ғаламис кимсалар уларни йўлдан оздиради. Бу кимсаларнинг кимлигини, уларнинг ғаразли мақсадларини ёшларга, бутун халқимизга тушунтириш раҳбарларнинг, фаолларнинг, кенг жамоатчиликнинг, қолаверса, ўзини мустақил Ўзбекистон фуқароси деб ҳисоблайдиган ҳар бир кишининг вазифаси, бурчи эмасми?

Очиғини айтиш керакки, вилоятда бу соҳада олиб борилаётган ишлар талабга жавоб бермайди. Аксарият маданият уйлари, кутубхоналар ишламайди. Улар давлатимиз ижтимоий-иқтисодий, ички ва ташқи сиёсатига оид китоблар, рисолалар, матбуот нашрлари билан таъминланмаган.

Вилоят газеталарида кундалик ҳаётимизда учрайдиган камчиликларни фош этишга, уқувсиз, лоқайд раҳбарларни танқид қилишга доир ва ёшлар тарбиясига бағишланган материаллар деярли учрамайди.

Вилоят телевидениесида ҳам одамларни қизиқтирадиган, улар диққатини жалб этадиган танқидий ва муаммоли кўрсатувлар йўқ. Вилоят телевидениеси бунинг ўрнига кўпроқ чет эл кинофильмларини ёки ҳоким жанобларининг 55 ёшга кирганини «тараннум» этувчи кўрсатувларни намойиш қилиш билан овора.

Наҳотки, бутун дунё тан олган Муҳаммад Мусо ал-Хоразмий, Абу Райҳон Беруний, Замахшарий каби буюк алломаларимиз яшаб ўтган Хоразм заминида аҳвол шундай бўлса?!

Энг ачинарлиси, мафкура соҳасида йўл қўйилган камчиликлар, муаммоларга юзаки қараш, ёшлар тарбияси ва уларнинг тақдирига бефарқ муносабатда бўлиш ёшлар орасида экстремистик диний оқимларга берилиш, гиёҳвандлик, турли жиноятлар содир этилишига олиб келмоқда.

Вилоятда турли диний экстремизм оқимига мансуб шахслар пайдо бўлиб, улар томонидан жиноятлар содир этилмоқда. Бундай сохта, хилма-хил ниқоб остида пайдо бўлаётган оқимлар бизнинг аҳолимиз, асосан ҳали иймон-эътиқоди мустаҳкам бўлмаган ёшларимиз — фарзандларимиз, оилаларимиз бошига катта бало бўлиб тушмоқда.

Шу муносабат билан яқин тарихимизни эслаб, таҳлил қиладиган бўлсак, ажиб бир ҳолатга дуч келамиз. Барчамизга маълум: ҳар қандай жамиятда, ҳар қайси мамлакатда текинхўр, ишёқмас, таъмагир, босқинчи, товламачи кимсалар учраб туради.

Афсуски, бу нохуш ҳолат мавжудлигини дунёда ҳеч ким, ҳеч бир халқ ёки жамият инкор этолмайди.

Биров ҳалол меҳнати, пешона тери билан рўзғор тебратади, бола-чақа боқади. Чунки бундай одамларнинг қалбида иймони, диёнати, ор-номуси, охиратдан қўрқиш туйғуси бор, иродаси мустаҳкам. Аммо нопок йўллар билан, кимнингдир ризқини қийиб, одамларни қақшатиб бойлик орттиришни ўзига касб қилиб олган қабиҳ ниятли кимсалар ҳам борки, улар учун бундай муқаддас тушунчалар мутлақо бегона.

Ёдингизда бўлса, 80-йилларнинг охирида ва 90-йилларнинг бошида беқарорлик, бошбошдоқлик авж олган бир даврда ҳар хил муттаҳамлар сиёсат майдонига чиқиб қолди. Сув лойқаланганда қўпик юзага чиққанидек, саёз фикрли, кибр-ҳаво кайфиятига берилган, енгил-елпи йўл билан сохта обрў орттиришни кўзлаган шуҳратпараст одамларнинг аслида ким бўлганини бугун халқимиз яхши билади. Бу ҳаракатлар бебош тўлқин каби дарёнинг чағир қирғоқларига урилиб, беиз ўтиб кетди. Чунки унинг мақсади фақат бузиш, емириш, бақириқ-чақириқ, шовқин-сурон солишдан иборат бўлгани учун меҳнаткаш, андишали, бағрикенг халқимизни йўлдан оздира олмади.

Фалакнинг гардишини қарангки, ўз мақсадига етолмаган, йиқилса ҳам курашга тўймайдиган, кеча демократ телпагини кийиб юрган бу кимсалар бугун экстремистик ваҳҳобийлик оқими билан бирлашмоқда.

Шундан кейин бу мунофиқ шахсларнинг на демократлигига, на диндорлигига ишониб бўладими?! Ҳамма гап шундаки, шакл бошқача-ю, мақсад ўша-ўша, яъни нима қилиб бўлса ҳам амалга, мансабга эришиш! Ва ўз нопок мақсадларига эришиш учун барча ёвуз ниятлардан ҳам қайтмаслик.

Агар биз озгина бўлсада бепарволикка йўл қўйсак, бундай ёвуз интилишларнинг вақтида пайини қирқмасак, бу бало-қазо халқимиз бошига кўп-кўп кулфатлар келтириши мумкин, деди Президент. Февраль воқеалари бу фикрни тасдиқлаб турибди. Нима, «тоза ислом», «ислом софлиги учун» деган сохта шиорларни ниқоб қилиб олган бу кимсалар дини ислом макони бўлган юртимизда, дунёга Имом Бухорий, Имом Термизий, Баҳоуддин Нақшбанд каби буюк уламоларни берган халқимизга мусулмончиликни ўргатмоқчими?!

Бундай даъволарни эшитганда, беихтиёр «Астағфуруллоҳ!» дегинг келади.

Аслида асрлар давомида дини исломни ким-кимга ўргатиб келган? Мана шу муқаддас Хоразм заминидан етишиб чиққан улуғ аждодимиз Маҳмуд аз-Замахшарий дин равнақи йўлидаги беқиёс хизматлари учун «Жоруллоҳ» - яъни «Оллоҳнинг қўшниси» деган юксак мақомга сазовор бўлган. У яратган «Ал-Муфассал» китоби араб тилининг грамматикасига асос этиб олинган ва араб дунёсида унга ҳозиргача амал қилинади. Шу боис араб мутафаккирларидан бири: **«Оламдаги барча қишлоқлар жамланиб, Хоразмнинг биргина Замахшар қишлоғига фидо бўлса арзийди. Чунки бу қишлоқ минг йилларда бир марта дунёга келиши мумкин бўлган буюк аз-Замахшарийдек машҳур алломанинг ватанидир»**, деганида тўла ҳақлидир. Шундай буюк зотнинг авлодларига муқаддас эътиқодимизга ёт бўлган турли зарарли, заҳарли таъсирларга берилиш ярашадими?

Энг ачинарли томони шундаки, ўз орамиздан чиққан бу кимсаларнинг орқасида катта маблағга эга бўлган, бизнинг юртимизни ўз таъсирига тобе этмоқчи бўлган сиёсий кучлар турибди. Кечагина ўзини ҳақиқий, тоза демократ, деб атаган, динга ҳам, худога ҳам ишонмаган, ҳаром-ҳариш йўлда юрган, манфаатпарастлик ва мансабпарастлик касалига мубтало бўлган кимсалар ўша ёвуз кучларнинг қўлида қўғирчоқ бўлиб, ўз Ватанига хиёнат қилмоқда. Бугун улар ўзаро бирлашиб, диний ақидапарастлик, «тоза ислом» ниқобига, либосига ўралиб, эътиқоди мустаҳкам бўлмаган баъзи ёшларни йўлдан оздирмоқдалар. Ҳар қанча афсус билан айтмайлик, бу аччиқ ҳақиқатдан кўз юмиб бўлмайди.

Бундай «доҳий»ларнинг таъсири гирдобига тушаётган кимсалар ҳар қандай жиноят, ёвузликдан ўзини тиймайди.

Биргина мисол келтирайлик. Ўзини ваҳҳобий деб юрган Урганч шаҳридаги 3-мактаб ўқитувчиси (бундай кимсаларни ўқитувчи дейишга ҳам тил бормайди!) С.Аллаёров уюшган жиноий гуруҳ сафида 1998 йил 4 декабрь куни Тошкент вилоятининг Паркент туманида фуқаро А.Мамадхўжаевнинг уйига қилинган босқинчиликда иштирок этиб, қотиллик содир этган. 18 декабрь куни эса Ҳазорасп темир йўл бекатида милиция ходимларига ўқ узиб, улардан бирининг ўлимига сабаб бўлган. Мана сизга бу шахсларнинг ҳақиқий башараси.

Мана шундай йўл билан қанчадан-қанча ёшларнинг ҳаётини хазон қилган, уларни йўлдан урган, оғир жиноятларга етаклаган кўпорувчилар ва уларнинг чет элларда ватангадо бўлиб юрган «доҳийлари» халқимиз, миллатимиз олдида ўз кирдикорлари учун жавоб бериши керакми, йўқми?! Албатта, улар ўз жиноий қилмишлари учун қонун олдида жавоб беришлари муқаррар.

Халқимизнинг, жамоатчилигимизнинг 16 февраль воқеаларига муносабати хусусида тўхталар экан, Президентимиз Ислом Каримов шундай деди: Куни кеча «Халқ сўзи» газетасида чоп этилган бир мақолага кўзим тушди. Мақола муаллифи, Боёвут туманидаги қишлоқ мактабининг тил ва адабиёт ўқитувчиси Муҳаббат Ўрозова шундай деб ёзади:

«16 февраль воқеаларини таҳлил қиларканман, ҳамиша хаёлимга бир гап келади. Хунрезлик ижрочилари шунчаки нотавон ва разил югурдаклардир. Уларнинг ортида ватанида қадр топмаган ва қадр топиши гумон бўлган ватанфурушлар турибди. Бу ватанфурушларнинг ҳам ҳомийлари бор. Бу ҳомийлар итга суяк ташлагандай ватангадолар олдига суяк ташлаб, ўз ноғораларига ўйнатиш пайида бўлган кимсалардир».

Мана сизларга оддий бир ўзбек аёлининг жуда лўнда ва тўғри фикри. Миллион-миллион юртдошларимизнинг дилидаги гапларни ифода этувчи фикр.

Муаллима ватанфурушларга қарата: **«Менинг ҳар бир ҳамқишлоғим эрта тонгда Оллоҳдан юртга тинчлик, фаровонлик тилар экан, сизларнинг маълум ва номаълум қиёфаларингизни кўз олдиларига келтиришиб, номингизга лаънатлар ёғдираётганини айтиб қўйишни ўз бурчим деб биламан»**, деб ёзади.

Келинглар, биродарлар, барчамиз ана шу муаллима аёлга қўшилиб, ўша машъум воқеаларнинг қайтарилмас тарих бўлиб қолишини Оллоҳдан сўрайлик.

Энди икки оғиз сўз вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг фаолияти ҳақида. Шуни таъкидлаб ўтиш керакки, уларнинг ишлари бугунги кун талабларига жавоб бермайди.

Вилоятда уюшган жиноятчилик, ўта оғир ва қасддан содир этилган жиноятлар сони ошиб бормоқда.

Айниқса, қонунни муҳофаза қилувчи идоралар ходимларининг жиноятга қўл уриши — бу мутлақо кечириб бўлмайдиган ҳол.

Афсуски, вилоятда ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимларининг бундай қилмишларига ҳанузгача чек қўйилмаяпти.

Ўтган йилда вилоят ички ишлар бошқармасининг 8 нафар, солиқ бошқармасининг 3 нафар ва божхона бошқармасининг 5 нафар ходими жиноий жавобгарликка тортилган. Бу кимсаларнинг аксарияти мансабини суиистеъмол қилиш ва таъмагирлик билан боғлиқ жиноятлар содир этган. Жумладан, Питнак шаҳар ички ишлар бошқармаси ходими милиция капитани Т.Мадримов 300 минг сўмга гиёҳванд модда сотаётган пайтида қўлга олинган. Унинг уйидан 26 килограмм афюн топилган. Гурлан тумани давлат солиқ инспекциясининг инспектори Б.Умаров «Комплекс-Гурлан» масъулияти чекланган жамият таъсисчиси К.Собировдан 150 минг сўм пора тариқасида олган, божхона инспектори Б.Абдуллаев ва Р.Бобожоновлар 1998 йилнинг 21 октябрь куни «Тошкент-Волгоград» поездида йўловчилардан юкларни божхона кўригидан ўтказмаслик эвазига 6 минг сўм пора олаётган пайтида ушланиб, ҳибсга олинган. Бундай мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Юртимизда, жумладан, Хоразм воҳасида яшаётган одамларнинг тақдирини ҳал қилишда, уларнинг орзу-умидлари рўёбга чиқишида раҳбарларнинг ўрни ва таъсири беқиёс, дея таъкидлади Президент.

Бизнинг ижтимоий-маънавий ҳаётимизда раҳбарнинг масъулияти, нафақат масъулияти, балки раҳбарнинг фидойилиги, нафақат фидойилиги, балки раҳбарнинг инсоний фазилатлари алоҳида аҳамиятга эга. Лекин барча раҳбарлар ҳам шу масъулиятни, халқ билдирган шу ишончни етарли даражада ҳис этяпти, деб бўладими?

Хоразм аҳлининг ажойиб шеваси, бетакрор санъати, ўзига хос ва ўзига мос хусусиятларидан иборат бўлган, бир сўз билан айтганда, ўзига ғоят ярашадиган хоразмча бир муҳити бор. Бошқалар бунга катта ҳавас билан қарайди.

Мана, олайлик, сизларнинг «ёшулли» деган бир сўзингиз бор.

Содда қилиб ифодаласак, бу «ёши улуғ» дегани. Лекин унинг замирида теран бир маъно мужассамлигини, менимча, ҳамма ҳам тўлиқ тушунмайди. Бу сўз ёшидан қатъи назар, эл-юрт ҳурматини қозонган, ҳалол, иймон-инсофли кишиларга нисбатан айтилади.

«Ёшулли» деган эҳтиромга сазовор бўлган одам шу номга муносиб бўлишга интилади, ўзида катта масъулият сезиб яшайди.

Халқ бу сўзни кўпроқ раҳбарларга нисбат бериб ишлатади. Шундай экан, чинакам ёшулли бўлмоқни орзу қиладиган ҳар бир раҳбар адолат, қатъият, фидойилик, билимдонлик, ташкилотчилик мезонларига амал қилиб яшаши ва ишлаши зарур.

Бизнинг халқимизга хос бўлган улуғ бир хусусият борки, ўзбек миллатига мансуб одам ўз ҳаётини ватандан айри ҳолда асло тасаввур этолмайди, деди Йўлбошчимиз. Ўзбек тақдир тақозоси билан бошқа мамлакатларда, айтайлик, Саудия Арабистони, Афғонистон, Туркия ёки Америкада истиқомат қилса ҳам, қалбида Ватан соғинчи, Ватан ҳасрати абадий яшайди.

Чет элдаги ватандошларимиз билан учрашганда мен уларнинг кўзида, сўзида бу ҳолатни кўп бор сезганман. Шунинг учун ҳам агар биров менга, туғилган юртидан чиқиб кетиб, ёт элларда ўзини чинакам бахтли деб ҳисоблайдиган бирорта хоразмлик бор деса, мен бу гапга асло ишонмайман. Хоразм халқ қўшиқларининг бирида: **«Ёт элларнинг боғи билан боғчаси, Хоразмнинг янтоғича кўринмас»**, деган сўзларнинг борлиги ҳам шу фикрни тасдиқлайди.

Мен Хоразмни аҳил бир оила деб биламан. Хонадоннинг ҳар бир аъзоси оиланинг доимий диққат-эътиборида бўлганидек, Хоразмда яшайдиган ҳеч бир одам ўз юриш-туришини, хатти-ҳаракатини эл кўзидан яширолмайди. Ҳаммаси ойнадагидек яққол кўриниб туради.

Чунки Хоразм аҳлига хос бетакрор ғурур туйғуси бор.

Хоразмликлар ўз заминига шундай қизғин меҳр қўйганки, кимда-ким ножўя ишлари билан бу эл шаънига доғ туширмоқчи бўлса, бу ерда яшайдиган ҳар бир инсон юрт эгаси, юрт оғаси сифатида ўзида катта масъулият сезади.

Шу нуқтаи назардан қараганда, раҳбарларнинг фаолияти, уларнинг хусусиятлари ҳамиша эл назарида бўлади. **Ҳурматли ҳокимлар, раҳбарлар, шуни унутмангки, сизларни рентген каби текширадиган, ишларингизга ҳаққоний ва одил баҳо берадиган мезон - шу юртда яшайдиган одамларнинг кўзи, фикри, улар чиқарадиган хулосадир.**

Бу юрт аҳлида андиша кучли, улар мулойим гапиради, бетгачопарлик қилмайди, лекин ҳар бир одамнинг раҳбар ҳақида ўз фикри, ўз баҳо ва хулосаси албатта бўлади.

Шунинг учун мен минг бор афсусланиб, куюниб, барака топкур раҳбарлар, сизлар учун айтмоқчиман: модомики, шундай экан, ўзингизга қараб юрсангиз бўлмайдими? Нафс балосидан, унинг гирдобига тушиб қолишдан ўзингизни тиймайсизлармi?

Ахир, бу ўткинчи дунёда фақат яхши ном қолдириш, ҳалол меҳнат туфайли қозонган обрў-эътибор билан фарзандлар хотирасида қолиш - ҳар бир инсон учун шараф эмасми?

Афсуски, бугунги мажлисда мен мана шу аччиқ, оғир гапларни сизларга яна такроран айтишга мажбурман, деди Ислом Каримов.

Кўпчиликка бошчилик қилиш, етакчи бўлиш - бу ғоят масъулиятли, оғир иш. Амалга оширилаётган ишлар, ислоҳотлар жараёни, маънавий-аҳлоқий муҳитнинг соғломлиги, албатта, аввалажбор биринчи раҳбарга, унинг ақл-идроки, виждони, билим ва маҳоратига боғлиқ.

Бугун шуни катта таассуф билан айтишим керакки, вилоят ҳокими Искандар Юсупов кўпгина ижобий ишлар қилгани билан бир қаторда, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш масаласида ўзини йўқотиб қўйгани, атрофидаги яқинлари, ошна-оғайнилари, таниш-билишлари таъсирига тушгани, айниқса, кечириб бўлмайдиган ҳолдир.

Лекин бугун гап фақат Искандар Юсупов ҳақида бораётгани йўқ.

Буни яхши билиб қўйинглар. Гап вилоятдаги ижтимоий вазият, маънавий-ахлоқий муҳит ҳақида кетяпти. Вилоятдаги ҳокимларнинг, катта-кичик раҳбарларнинг обрўси ҳақида кетяпти. Ва шу раҳбарларга одамларнинг муносабати, ишончи, кишиларнинг шу камчиликлар туфайли вужудга келган кайфияти ҳақида кетяпти.

Адолат бузилдими, раҳбар ўзининг устидан назоратни йўқотдими, атрофини қариндош-уруғи, таниш-билишлари ўраб олдими, оёғи ердан узилдими, иймон-иродаси сусайдими — билингки, вилоятда ёки туманда муҳит бузилади. Одамларнинг бир-бирига ишончи йўқолади, мишмишлар, шу билан бирга, ҳар хил уйдирмалар ҳам кучайиб кетади.

Энг ёмони шундаки, иш ўрнига гуруҳбозлик, шикоятбозлик, ўзаро зиддият ва низолардан иборат носоғлом вазият вужудга келади, меҳнат самараси йўқолади. Бундай кайфият бир тумандан бутун вилоятга тарқалади, ишимизга, ҳаётимизга, ривожланишимизга халақит берадиган тўсиққа айланиб қолади.

Бугун биз бундай нохуш оқибатларга сабаб бўлиши мумкин бўлган бу ҳолатнинг олдини олиш, вилоятдаги ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштириш мақсадида тегишли чора ва ташкилий масалаларни кўриб, зарур қарорларни қабул қилишимиз керак.

Хоразм тарихи инсоният ҳаётининг энг қадим даврлари маданиятини, маърифатини ўзида мужассам этган, деди давлатимиз раҳбари пировардида. Бу муқаддас замин тарихини биз 2700 йилдан зиёд деб биламиз. Энг мўътабар қадимги қўлёзмамиз «Авесто» мана шу ўлкада яратилгани ҳам буни яна бир бор тасдиқлайди.

Бу йил биз Хоразм заминининг машҳур сиймолари - мардлик ва ватанпарварлик тимсоли Жалолиддин Мангубердининг 800 йиллик юбилейи, адабиётимизнинг ёрқин намояндаларидан бири, буюк шоир ва таржимон, тарихчи аллома Муҳаммад Ризо Огаҳийнинг 190 йиллик таваллуд тўйларини нафақат Хоразмда, балки бутун мамлакатимизда кенг нишонлаймиз, иншоollo.

Ишончим комилки, ана шундай бой тарихнинг, маданиятнинг, деҳқончилик илмининг муносиб ворислари бўлган сиз, азиз хоразмликлар, бугунги йиғилишдан тўғри хулосалар чиқариб оласизлар. Мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланиб, ижтимоий-иқтисодий соҳаларда кескин ўзгаришларга замин яратиб, Хоразм вилоятининг обрў-эътиборини кўтаришга, унинг мамлакатимизда олиб борилаётган ислоҳотлар ва янгиланиш жараёнида муносиб ўрин олишига ўз ҳиссангизни қўшасизлар.

(ЎзА).

ҲАЙЪАТ МАЖЛИСИДАГИ ЯНГИЛИК

Халқ таълими вазирлигининг навбатдаги ҳайъат мажлисида бугунги куннинг энг долзарб масалалари муҳокама этилди.

«Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг ижроси асосан педагог кадрлар зиммасида эканлигини ҳар бир киши яхши англайди.

«Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримовнинг Халқ депутатлари Самарқанд ва Навоий вилоятлари Кенгашларининг навбатдан ташқари сессияларидаги маърузаларида қўйилган талаблар асосида Навоий вилоятидаги мактабларнинг педагог кадрлар билан таъминланиши аҳволи тўғрисида»ги масала муҳокамасида айнан ушбу муаммо таҳлилга тортилди. Мазкур масала юзасидан кадрлар бошқармаси бошлиғи муовини Р. Тошматов ва Навоий вилоят халқ таълими бошқармасининг бошлиғи Қ. Эргашевларнинг ахбороти тингланди.

Амалга оширилган ишлар билан бирга йўл қўйилган камчиликлар ва вужудга келган муаммоларни бартараф этиш йўллари изланди, муҳокама этилди.

Ҳайъат йиғилишида «Умумий ўрта таълим ва касб-ҳунар таълими ўқувчиларининг Республика олимпиадаси якунлари ҳақида»ги масала ҳам таҳлилга тортилди. Бу ҳақда РТМ директори Г. Алимованинг ахбороти тингланди.

Ҳайъат йиғилишида янгилик содир бўлди, десак хато бўлмайди. Таълим ва кадрлар тайёрлаш тизимини ислоҳ қилиш мақсадида қабул қилинган ҳукумат, вазирлик қарорлари, дастурларининг ижроси мониторинги натижалари йил давомида ҳайъат мажлисларида муҳокама этиладиган бўлди. Мазкур ҳайъат мажлисида «Давлат таълим стандартлари ва талабларини ишлаб чиқиш, жорий этиш аҳволи ҳамда уларнинг синовдан ўтаётган давлат дастурлари билан мутаносиблиги тўғрисида»ги масала кўриб чиқилди. Давлат таълим стандартлари мониторинги бошқармаси бошлиғи Р.Аҳлиддиновнинг ахбороти тингланди.

Ҳайъат мажлиси муҳокама этилган барча масалалар бўйича қарорлар қабул қилди.

Ҳайъат мажлисини халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Й. Саиджонов бошқарди.

Ҳ. ОМОНОВ

ВАЗИФАЛАР АНИҚЛАНДИ

(Боши 1 бетда)

Мазкур семинарнинг асосий мақсади Ташхис марказида педиатр - шифокор, дефектолог, амалий психолог ва касбга йўналтирувчи педагог мутахассислар лавозимида иш бошлаган ходимларнинг фаолияти, уларнинг асосий вазифалари билан таништириш эди. Ана шу мақсадда Чирчиқ шаҳрида вилоят халқ таълими, соғликни сақлаш бошқармалари, туман ва шаҳар ХТБ мудирлари, Ташхис марказлари раҳбарлари ва мутахассис ходимлар йиғилишди.

Семинар қатнашчилари дастлаб шаҳар Ташхис маркази фаолияти билан танишишди. Марказ раҳбари Мастура Шоакбарова йиғилганларга марказнинг ўқувчиларни касб-ҳунарга йўналтиришдаги ўрни, бу ерда ишлаётган ҳар бир ходимнинг асосий вазифалари, жойларда касбга йўналтириш хоналари қандай жиҳозланган бўлиши кераклиги ҳақида айтиб ўтди. Сўнг иштирокчилар эътиборига Ташхис марказининг зарурий ҳужжатлар рўйхати, шифокор, дефектолог-логопед, психолог ва касбга йўналтирувчи ходимларнинг методик бурчаклари, алоҳида деворий ойна шаклида тайёрланган Ташхис маркази ходимларининг йўриқномаси, узлуксиз таълим тизими ҳамда Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини рўёбга чиқариш босқичлари, шунингдек, касб-ҳунарга йўналтирувчи кўргазмали қуроллар ҳавола этилди. Марказда ўзининг билими, савияси, малакасини кўтаришга, ўз устида доимий ишлашга оид махсус бурчак ташкил этилганини алоҳида таъкидлаш зарур. Бу бурчакда Халқ таълими, Соғлиқни сақлаш вазирликларининг нашрлари, методик қўлланмалар жавонларга териб қўйилган. «Ташхис марказларида», «Мутахассис минбари» рукнларида чоп этилган мақолалар алоҳида буклетларга жамланган.

Шаҳар Ташхис маркази замонавий компьютер билан жиҳозланиб, бу ерда профессор Б.Қодиров ва мазкур марказ раҳбари М.Шоакбароваларнинг «Мактаб психологи фаолиятининг асосий йўналишлари ҳамда психологик хизматнинг турлари ва иш режасининг тузилмаси» мавзусидаги тавсияномаси, шунингдек, ногирон болаларни рўйхатга олишнинг янгича кодлаштирилган усули, ўқувчиларнинг касб танлаш мотивларини ўрганиш методикаси, ташхис маркази йўлланмаси, ота-оналарга, синф раҳбарларига тавсияномалар каби жами 9 та номдаги методик қўлланмалар тайёрланиб, семинар қатнашчиларига бир-бир нусхадан тақдим этилди.

Амалий семинар ташхис марказидаги шифокор, дефектолог, психолог ва касбга йўналтирувчи мутахассисларнинг намунавий хоналарида ўтказилди. Эстетик дид билан безатилган, кўргазмали қуроллар билан жиҳозланган махсус хоналарни меҳмонлар томоша қилишар экан, жойларда нимага эътибор бериш кераклиги, ўзларидаги ана шундай хоналарни қандай жиҳозлаш зарурлигини қайд этишди. Марказ психологи Мусаллам Нажимованинг таъкидлашича, «дефектолог хонасидаги 6 ёшли болаларнинг сенсорика, майда моторикасини аниқловчи биргина «дидактик тошбақа»нинг ўзи йиғилганларда қанчалик чуқур таассурот қолдирди. Ёки қўлга кийиладиган эртак қаҳрамонлари қиёфасидаги қўғирчоқларни олинг. Тасаввур қилинг, мактабга тайёрланаётган болани ўзимизга яқиндан жалб қилиш мақсадида у билан нотаниш мутахассис эмас, балки севимли эртак қаҳрамони мулоқотда бўлади. Психолог хонасининг уй шароитига мослашган ҳолда жиҳозланиши ҳам боланинг ўзини эркин ҳис қилиши, психологик «тўсиқ»дан осонликча ўтишига имкон яратади».

Семинар дастурига мувофиқ қатнашчилар нутқида нуқсони бор болаларнинг талаффузини ривожлантирувчи 8 - махсус боғча (мудири Мавлуда Шомахсудова), ақлан заиф болалар тарбияланаётган 23- махсус ёрдамчи мактаб (директори Гулнора Мамонтова), 1 - мактаблараро ўқув ишлаб чиқариш комбинати (директори Фарҳод Ҳусанов) ҳамда 2 - , 9- гимназиялар (директорлари Д.Йўлдошев, Э.Ларина) каби таълим-тарбия муассасаларида бўлишиб, логопед - дефектолог, психолог, касбга йўналтирувчи ҳамда шифокорларнинг амалий дарсларида иштирок этишди. Айниқса, 8 - боғчадаги нутқининг умумий ривожланиши етилмаган ёки тўхтаб қолган болалар гуруҳларида ўтказилган Г.Бурабихина, Е.Орлова сингари логопедларнинг очиқ дарслари, 23-мактабда эса, таълим жараёнининг меҳнатта боғланганлиги, бу ердаги дурадгорлик, чилангарлик, этикдўзлик устахоналари, тикувчилик синфидаги амалий дарс жараёни, 1-МЎИЧК да ўргатилаётган касблар, 2- гимназияда алоҳида ташкил этилган тиббиёт мажмуидаги қизлар учун мўлжалланган синфхоналар, тиббий ва гигиеник маслаҳатхоналардаги таълим маскани ҳамшираси Муҳаббат Мирмусаеванинг машғулотлари, 9 - гимназия психологлари Л.Ким ва Н.Фармоновалар ташкил этган ва ҳозирда фаолият юритаётган психологик хизмат турлари семинар иштирокчиларига манзур бўлди.

Кун ниҳоясида ташкил этилган умумий йиғилишда республика «Истеъдод» маркази директори Ботир Қодиров, вилоят ХТБ бошлиғи Олег Тожиев, вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси бош педиатри Раъно Ҳакимова, Чирчиқ шаҳар ҳокимининг муовини Замира Шомадиева, шаҳар ХТБ мудири Саид Аҳмедов, Ташхис маркази раҳбари Мастура Шоакбарова ва бошқалар сўзга чиқиб, қатнашчилар саволларига жавоб бердилар. Йиғилишда ана шундай амалий семинарларни бошқа туман, шаҳарларда ҳам ҳар ойда ташкил этишга келишиб олинди.

Нурлан УСМОНОВ, «Маърифат» мухбири

Boshlang'ich ta'lim

ЭЗГУЛИК — УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ

Баркамол авлодни вояга етказиш, буюк келажакни яратиш ишқида яшаётганимизга ҳам қисқа бўлса-да, маълум вақт ўтди. Бугун ҳар биримиз ўз фаолиятимизда шу вақтга тегишли ишларимизни сарҳисоб қилиб, келгуси режаларимизнинг муҳим жиҳатларини белгилаб олиш имконига эгамиз. Бу таълим тизими ходимлари учун, айниқса, муҳим масала бўлиб ҳар биримиздан уни ҳис этиш талаб қилинади. Таълим-тарбия беришда ибрат бўла олиш, боланинг ҳар қандай руҳий ва жисмоний хусусиятлари билан ҳисоблаша олиш, изланувчанлик ҳамда янгиликка ташналиқ асосий омил ҳисобланади.

Янги турдаги ўқув муассасаларини ташкил этиш, иқтидорлиларни саралаш ва рағбатлантириш каби ишларни бугун ҳамма ҳудудларда кузатиш мумкин. Лекин бу иш ҳар жойда ўзгача ёндашув ва ўзига хос тарзда йўлга қўйилган.

Узун туманида 1995 йил 3-гимназия ташкил этилганда кўпчилик эътиборини тортмаган эди. Ўша йилда 1-синфга 50 нафар ўқувчи танловсиз қабул қилингани ҳам шундан далолат берарди. Орадан уч йил ўтгач вазият кескин ўзгарди. Ота-оналар ҳам моҳиятни англаб етдилар. Бу ўқув йилида 300 га яқин даъвогардан 40 нафари танловдан муваффақиятли ўтиб 1-синфга қабул қилинди. Шунингдек, гимназия раҳбари Турсунали Ҳидиров бошчилигида таълим-тарбия ишлари ота-оналар, ҳомийлар ёрдами билан ва малакали мутахассислар иштирокида ташкил этилди.

Агар айнан мана шу кескин ўзгаришни кузатсак, айрим жиҳатларни илғаб олишимиз мумкин. Бу, аввало, гимназияга малакали, тажрибали ва изланувчан ўқитувчилар жалб этилганида намоён бўлади. Қолаверса, гимназия Халқ таълими вазирлиги ва ҳомий ташкилот «Ўзбтелеком» концерни ҳамда ички имкониятлардан келиб чиқиб техник воситалар билан тўла таъминланган. Бир синф «Правец» ва яна бир синф «Пентиум-2» компьютери мажмуи ўқувчилар хизматида.

Турли мавзулардаги тадбирлар ва уларда ҳар бир ўқувчининг фаол иштирокини таъминлаш, бола қобилиятини тўлароқ намоён қилишига имконият яратиш кабилар таълим-тарбия жараёнининг ажралмас қисмига айланган. Ўқитувчилар ва ўқувчилар «бўш вақт» деган иборани том маънода «ижодий дақиқалар»га айлантирганлар.

Гимназияда ўқиш ҳафтаси Ўзбекистон мадҳияси янграши, Давлат байроғи кўтарилиши билан бошланишидан ҳам маънавият-маърифат ишлари нақадар йўлга қўйилганини билиш мумкин.

Умуман, жамоада Ўзбекистон Давлат байроғи, герби, мадҳияси қабул қилинган кунлар, Билимлар куни, Мустақиллик ва Наврўз байрамлари ҳамда «Ўзига хос кўргазмали қуроллар», «Ижодкор ўқитувчи» каби тадбирлар ўтказилиши ижодий жараён давр билан ҳамнафас эканлигидан дарак беради.

Ф. КАРИМОВ

ИСТЕЪДОДИ СУЯК СУРАР БУ ЮРТНИНГ

(Боши 1- бетда)

НАТИЖАЛАР КЎЗНИ ҚУВОНТИРАДИ

Икки кун давом этган баҳсда энг иқтидорли ўғил-қизлар совринли ўринлар учун беллашишди. Қувончлиси, 1999 йилда мазкур беллашув рейтинги анча кўтарилгани қайд этилди. Мусобақаларда Тошкент шаҳар Юнусобод туманидаги 51 - мактаб ўқувчиси Елена Ковалёва (француз тили), Андижон шаҳридаги 35 - лицей ўқувчиси Тоҳиржон Ғафуров (ҳуқуқшунослик), Тошкент вилояти Ангрен шаҳридаги 17 - мактаб ўқувчиси Дилрабо Тошматова (тожик тили)лар 100 баллдан тўплашиб, энг юқори натижани кўрсатишди. Бу олимпиадада 98 балл тўплаган ўқувчилар сони эса 5 нафарни ташкил этди.

Ундан ташқари , информатика фанидан биринчи ўринни қаторасига икки йилдирки, Шайхонтоҳур туманидаги 40 - мактаб ўқувчилари эгаллаб келишаётгани қайд этилди. Бу йилги беллашувда ҳам шу мактаб ўқувчиси Нодир Ҳакимов 96 балл тўплаб, тенгдошларини анча орқада қолдирди.

Шайхонтоҳур туманидаги мактабда не синоат бор? Сирасини айтганда, бу масканда кўплаб ўз касбининг фидойилари меҳнат қилишади. Шулардан бири информатика ва математика фани олий тоифали ўқитувчиси, педагогика фанлари номзоди Турғун Азларовдир. У дарсдан бўш пайтларда ҳам иқтидорли болалар билан мунтазам шуғулланади. Ҳар бир ўқувчи билан якка тартибда ишлайди. Қисқаси, шогирдлар камолини кўриб, қувонадиган устозларга ҳамиша омадлар кулиб боқаверар экан.

ОРИЯТ ҲАМИША ҒОЛИБМИ?

Беллашувда Тошкент шаҳри, Фарғона ва Наманган вилоятлари вакиллари аксарияти совринли ўринларни эгаллашди. Бироқ айрим вилоятлар ўқувчилари белгиланган баллнинг ярмини ҳам (сурхондарёлик ўқувчилар чизмачиликдан 36, география фанидан 22 балл, ўзбек тили (рус гуруҳларида) 38 балл, информатика фанидан 20 балл; қашқадарёлик ўқувчилар кимё ва тарих фанидан 40 баллдан, рус тили (рус гуруҳларида) 46 балл тўплаганлар, холос) тўплаша олмай уялиб қолишди.

Навоий, Сирдарё, Жиззах вилоятлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси вакиллари немис тили, ҳуқуқшунослик; тожик тили ва француз тили фанларидан тўплаган балларининг анча камлиги кўпчиликни афсуслантирди. Хўш, нега шундай бўлди? Нега улар ўз имкониятлари даражаларида қатнаша олишмади? Назаримизда, тилга олинган жойларда олимпиадаларнинг III вилоят босқичи юксак савияда ва талабчанлик руҳида ўтказилмаган. Ёки синов материаллари ўта соддалаштириб юборилган... Айтиш жоизки, республика кўриклари ҳар бир вилоятнинг нуфузи ва салоҳиятини, имконият даражаларини белгилаб беради. Олимпиада натижалари таҳлил қилинаётганда масаланинг ана шу жиҳатлари ҳақида чуқур мулоҳаза қилинса, нур устига аъло нур бўлур эди.

БЎЛАЖАК ТАЛАБАЛАР БИЛАН СУҲБАТ

Олимпиада дастурида беллашувдан ташқари турли маданий тадбирлар ҳам белгиланган эди. Чунончи, маданий саёҳатларни уюштиришда таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий қўмитаси мутахассислари жонкуярлик қилишди. Вилоят олимпиадаси ғолиблари Алишер Навоий номидаги адабиёт музейи ва Темурийлар тарихи Давлат музейларини томоша қилганларидан сўнг Аброр Ҳидоятов номидаги театрда қўйилаётган «Чеча» спектаклини бориб кўришди.

Ўғил-қизларнинг Тошкент тўқимачилик ва енгил саноати институти, Шарқшунослик, Тошкент автомобил йўллари институтлари профессор- ўқитувчилари билан суҳбатлари, айниқса, қизиқарли ўтди. Институтлар ходимлари ўқувчиларни касбга йўллаш тўғрисида тушунчалар бердилар ва ўғил-қизларнинг олий ўқув юртлари ҳаётига доир саволларига атрофлича жавоб қайтардилар. Учрашувлар ҳар томонлама фойдали бўлди.

ЭНГ МАҚБУЛ ЙЎЛЛАР ИЗЛАНМОҚДА

Хоразмлик ўғил-қизлар бир неча йилдирки, математика фанидан ғолибликни қўлдан бермай келишаётган эди. Инчунун, ҳамиша байроқдор бўлиш осон иш эмас. Биз ўтган галги чиқишларимизда «Балки бу йилги олимпиадада янги номлар кашф қилиниши, бўй кўрсатиши ҳеч гап эмас», дея лутф қилган эдик. Негаки, бу тадбир ўз номи билан баҳс-мусобақадир. Ушбу фан мусобақасида эса Тошкент вилояти Ангрен шаҳридаги Ўзбекистон-Туркия ҳамкорлик лицейи ўқувчиси Ориф Нигматов мутлақ ғолиб бўлди. Иккинчи ва учинчи ўринлар тошкентлик ва наманганлик ўқувчиларга насиб этди. Демак, баҳс натижаларини барча ўқувчилар чуқур таҳлил қилиб кўришлари лозим.

География фанидан ўтказилган беллашувда ҳам Тошкент вилояти Тошкент туманидаги Республика иқтисод лицейи ўқувчиси Баҳодир Азимов биринчиликни қўлга киритди. Баҳодирдан кейин совринли ўринларни қорақалпоғистонлик ва самарқандлик ўқувчилар эгаллашди.

Мусобақаларни таҳлил қиладиган бўлсак, барча фанлар бўйича беллашувлар ниҳоятда қизғин ўтди. Юқорида таъкидлаганимиздек, бугунги тахминлар эртага тўғри келмай қолаяпти. Очиғи, ҳар бир иштирокчи, ҳар бир команда олимпиадага тайёргарлик кўришнинг ўзига хос усул ва услубларини топишга ҳаракат қилишмоқда, ғолибликка эришишнинг энг мақбул йўлларини излашмоқда. Бу изланишлар олимпиаданинг нуфузини янада ошираяпти, деб баралла айтиш мумкин.

САЛМОҚ ВА САМАРА

20 та фан йўналишлари бўйича олимпиаданинг Республика босқичида жами 246 нафар ўқувчи қатнашди. Шундан 45 фоизни қизлар ташкил этди. Бугунги кунда талаб ортиб бораётган фанлар: тарих, инглиз тили, математика, физика, кимё, информатика ва чизмачилик бўйича Тошкент шаҳри ҳамда вилоятлар ғолиблари асосан, ўғил болалар эканлиги кузатилди. Ҳар бир қатнашчи иштирокини бевосита кузатиб борган ота-оналар, ўқитувчилар ва жамоатчилик вакиллари синовлар холис ва адолатли ўтганлигини алоҳида таъкидладилар. Шу жиҳатдан олганда, олимпиада жойларда таълимга қандай ёндашилаётганликни, қолаверса, иқтидорли ўқувчиларни Республика босқичига тайёрлашда нечоғлик амалий ва услубий кўмак берилганини намоён қилди. Бир қатор вилоятлар деярли барча фанлардан яхши натижаларга эришгани ҳолда, Бухоро ва Самарқанд вилоятлари ўтган йилги натижаларини сақлаб қололмади. Республика олимпиадасида ўзбек-турк лицейлари салмоғи алоҳида кўзга ташланди. Самарқанд, Фарғона, Урганч ва Ангрен шаҳарларидаги ўзбек-турк лицейлари ўқувчиларининг натижалари самарали бўлди.

КИМ НЕЧАНЧИ ЎРИНДА?

Бу йилги олимпиада ўтган йилгилардан бирмунча фарқ қилди. Буни қуйидаги кўрсаткичларда ҳам билса бўлади.

Ўрин	Вилоятлар	Совринли ўринлар
1.	Тошкент шаҳри —	9
2.	Фарғона —	7
3.	Наманган —	7
4.	Бухоро —	6
5.	Хоразм —	6
6.	Тошкент вилояти —	5
7.	Қорақалпоғистон Республикаси —	5
8.	Самарқанд —	4
9.	Андижон —	4
10.	Қашқадарё —	2
11.	Жиззах —	2
12.	Сирдарё —	1
13.	Навоий —	1
14.	Сурхондарё —	1

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, олимпиада аввалида Самарқанд ва Бухоро вилояти гуруҳларининг шашти анча баланд эди. Бироқ улар кўзлаган натижаларига эришолмадилар. Шунингдек, Сирдарё, Навоий, Сурхондарё вилоятлари вакиллари ҳам ўз имкониятларидан етарли фойдалана олмадилар. Мазкур вилоятлар мутасаддилари олимпиада натижаларини холис таҳлил қилиб, ўзларига тегишли хулосалар чиқариб олади, деган умиддамиз.

АССАЛОМ, ОЛИЙ МАКТАБ

26 март куни РТМ мажлислар залида олимпиаданинг тантанали ёпилиш маросими бўлди. Маросимда Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Йўлдош Саиджоновга сўз берилди. У, энг аввало, Республика Таълим маркази ходимларига, масъул котибларга, ҳакамлар ҳайъати аъзоларига, икки кун давомида меҳмоннавозлик кўрсатган 1-Тошкент Республика педагогика билим юрти жамоасига миннатдорчилик билдирди.

Тантанали маросимда Ўзбекистон Республикаси халқ таълими вазири Жўра Йўлдошевнинг ҳар бир иштирокчи номига битилган ташаккурномаси матни ўқиб эшиттирилди. Шундан сўнг вазирнинг биринчи ўринбосари Йўлдош Саиджонов совринли ўринни эгаллаган 60 нафар ўқувчини самимий табриклаб, гувоҳномаларни топширди. Энди улар янги ўқув йилидан олий ўқув юртларида таълимни давом эттирадилар.

Олимпиадада ҳуқуқшунослик фанидан 100 балл тўплаб, мутлақ ғолиб бўлган Андижон шаҳридаги 35-лицей ўқувчиси Тоҳиржон Ғафуровга халқ таълими вазирининг шахсий совғаси топширилди.

Тантанада Россия, Тожикистон элчихонаси, шунингдек, халқаро «Олтин мерос» жамғармаси, ХТВнинг «Таълим-таъминот» бошқармаси, Ўзбекистон Республикаси қозоқ миллий маданий маркази ва кўплаб ташкилотлар вакиллари совринли ўринларни эгаллаган ва мусобақада иштирок этган ўғил-қизларни қимматбаҳо совғалар билан тақдирладилар.

Мукофотланганлар ўз навбатида иқтидорли болаларга алоҳида эътибор билан қараётган Президентимизга, Халқ таълими вазирлигига, ҳомий ташкилотлар раҳбарларига ўз миннатдорчиликларини изҳор этиб, бу тадбир улар ҳаётида чуқур из қолдиражагини баён қилдилар.

Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ,
Фахриддин КАРИМОВ,
«Маърифат»нинг махсус мухбирлари

Суратларда: мактаб ўқувчиларининг фанлар олимпиадаси ҳаяжонли дақиқалари акс этган.
Равиль АЛЬБЕКОВ олган суратлар

ОЛИМПИАДАДА СОВРИНЛИ ЎРИНЛАР ЭГАЛЛАГАН ЎҚУВЧИЛАР РЎЙХАТИ

Т.р	Фамилияси ва исми	Балл	Вилоят
	ОНА ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ		
1.	Ачилова М.	98	Хоразм
2.	Ғозиев Д.	86+20	Тошкент в
3.	Сайдазимова М.	86+16	Наманган
	РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ (ўзбек мактабларида)		
1.	Юнусова Д.	90	Тошкент ш
2.	Хайитова Ф.	80	Бухоро
3.	Абдуллаева Ш.	78	Хоразм
	ИНФОРМАТИКА ВА ЭҲМ		
1.	Ҳакимов Н.	96	Тошкент ш
2.	Аҳмедов С.	84	Андижон
3.	Бозоров Б.	80	Навоий
	ТАРИХ		
1.	Тўхтасинов А.	92+8	Фарғона
2.	Турманов С.	92+4	ҚҚР
3.	Расулов Ж.	90	Самарқанд
	ЎЗБЕК ТИЛИ		
1.	Жўраева Ш.	88	Фарғона
2.	Магзумова А.	86	Наманган
3.	Шоева Л.	84	Сирдарё
	ТОЖИК ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ		
1.	Ташматова Д.	100	Тошкент в
2.	Назарова Д.	98	Сурхондарё
3.	Илёсов Н.	78	Фарғона
	КИМЁ		
1.	Муйдинов О.	80	Фарғона
2.	Абдуллаев Б.	78	Хоразм
3.	Жўраев А.	76	Самарқанд
	НЕМИС ТИЛИ		
1.	Савриев Л.	94	Бухоро
2.	Кривенкова Ю.	92	Самарқанд
3.	Мун Юлия	90+18	Тошкент ш.
	ФИЗИКА		
1.	Абидов Д.	82	Наманган
2.	Умиров Ў.	80	Тошкент ш.
3.	Искандаров А.	76	Бухоро
	БИОЛОГИЯ		
1.	Хузияхметова Р.	90	Тошкент ш.
2.	Кенжаев С.	80	Бухоро
3.	Давлятов Г.	78	Жиззах
	ИНГЛИЗ ТИЛИ		
1.	Абдусамиев Ф.	98	Қашқадарё
2.	Амангулова Л.	96	Андижон
3.	Юсупов А.	96	Жиззах
	МАТЕМАТИКА		
1.	Нигматов О.	96	Тошкент в
2.	Мирзалимов Ш.	94	Тошкент ш
3.	Умурзоқов С.	92	Наманган
	ҲУҚУҚ		
1.	Ғафуров Т.	100	Андижон
2.	Жўраев С.	98+18+16	Бухоро
3.	Жўраев У.	98+18+10	Қашқадарё
	ЧИЗМАЧИЛИК		
1.	Йулдашев М.	86	Наманган
2.	Ғойматов Ж.	82	Андижон
3.	Қодиров Ф.	80	Фарғона
	ФРАНЦУЗ ТИЛИ		
1.	Ковалева Е.	100	Тошкент ш.
2.	Усмонова Д.	96+20	Фарғона
3.	Силютина Е.	96+18	Самарқанд
	РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ (рус мактабларида)		
1.	Ходжаева Т.	90	Тошкент ш
2.	Соловьева Е.	88	Тошкент в
3.	Дычук Д.	82	Фарғона
	ҚОЗОҚ ТИЛИ		
1.	Орипова Г.	80	Хоразм
2.	Сариева Г.	76	Бухоро
	ГЕОГРАФИЯ		
1.	Азимов Б.	96	Тошкент в
2.	Куриязова К.	94	ҚҚР
	МАХСУС МАКТАБ-ИНТЕРНАТЛАРИ БЎЙИЧА		
	ОНА ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ		
1.	Гуламов А.	93	Тошкент ш.
2.	Раджабов И.	92	Хоразм
3.	Тожибаев Н.	91	Наманган
	МАТЕМАТИКА		
1.	Саидов Ғ.	90	Хоразм
2.	Қорабоев М.	85	Наманган.

«Сув бор ерда ҳаёт бор»
Ўзбек халқ мақоли

Одамзот ўз олдига бирон бир мақсад қўйса, уни амалга оширишга киришишдан аввал режа тузади. Муаммоларни ҳал қилиш кетма-кетлигини, бажариш сифатини белгилаб олади. Ўйлаган режаларини билимдон инсонлардан маслаҳатлар сўрайди, ўрганади, режасини такомиллаштиради.

Оролни қутқариш халқаро фонди GEF агентлиги

...ништириб бориш, уларнинг маърифатини ошириш масаласи ҳам «В» компонентнинг мақсадидир.

Ҳар қандай дастур ёки лойиҳа аҳолининг иштирокисиз, яъни, ҳар бир фуқаро келажак авлод олдида жавобгар эканлигини чуқур ҳис қилмасдан, амалга ошмайди. Демак, ижрочи ҳар биримиз. Сувга ва бошқа табиат инъомларига муносабатда жамоатчилик фикрини ўзгартириш, янгилаш учун барча

ОРОЛ ДАРДИ — МЕНИНГ ДАРДИМ

ёхуд муаммони ечиш лойиҳаси

Бу тадбир мақсаднинг амалга ошиши учун асос бўлади. Шу маънода Оролни асраш халқаро фонди илмий жиҳатдан асосланган GEF лойиҳасини ҳаётга татбиқ эта бошлади. «Сув ва атроф-муҳитни бошқариш» деб номланган мазкур лойиҳанинг асосий бўлими «В» компоненти ҳисобланади. «В» компонентнинг мазмуни жамоатчиликда сувни тежаш ва табиий ресурслардан унумли фойдаланиш фикрини шакллантиришдир.

«В» компонент ўз олдига қатор мақсадларни қўйган. Жумладан, юртимиз халқига, айниқса, қишлоқ хўжалиги билан банд аҳолига сувнинг чекланганлиги, унинг захираси чексиз эмаслиги ҳақида, суғориладиган ерлар учун давлатнинг сув таъминотидаги харажатлари, сув таркибидаги ўзгариш ва алал-оқибат экологик вазиятнинг бузилиши борасида маърифат тарқатиш, фуқароларни бу хавфлардан хабардор этиш масаласи алоҳида таъкидланган. Шунингдек, ўсиб келаётган авлодни болалигиданоқ сув ва табиатнинг бошқа инъомларини асрабавайлашга ўргатиш, тарбиялаш масаласи ҳам асосий мақсадлардан биридир. Бундан ташқари келажак авлодлар эҳтиёжи учун турли даражадаги раҳбарларнинг, сув ва қишлоқ хўжалиги соҳасида ишлайдиган мутахассисларнинг сувдан, ердан унумли фойдаланишнинг замонавий методлари билан яқиндан таништириб бориш, ... оммавий ахборот воситалари – телевидение, радио ва матбуотдан кенг фойдаланилади. Таълим тизимида махсус дастур орқали амалий ишлар олиб борилади.

Мазкур лойиҳа жаҳон банки томонидан молиялаштирилади ва у тўрт йилга мўлжаллангандир.

Мазкур лойиҳани амалга ошириш гуруҳини Бахтиёр Назаров бошқаради. Академик Нажим Ҳамроев эса бош илмий консультантдир. Мазкур миллий гуруҳ аъзолигига юртнинг таниқли мутахассислари сараланган.

«Сув — деҳқоннинг қони,
ер — унинг жони»
Ўзбек халқ мақоли

С.ҲАЛИМОВ

ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯ ТАРАҚҚИЁТИ

ВА ТАЪЛИМ НАЗАРИЯСИ МУАММОЛАРИ

Таълим – инсонлар фаоллигини белгилайдиган муҳим бир тармоққа айланмоқда. Шунинг учун таълим тизимида инсон фаолияти билан боғлиқ кўпгина муаммоларни ҳал этиш зарур. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, бу вазифаларни илмий-техника жараёнини ўзгариши билан боғлиқ ҳолда таълимнинг назариясини яратиш, яъни фанни жамиятнинг ишлаб чиқариш кучига айлантириш ва амалий кўрсаткичларини ривожлантириш натижасида амалга ошириш мумкин.

Республикамизда таълим-тарбия жараёни билан боғлиқ ўзгаришлар таълим тизимини тубдан ўзгартириш, уни миллий руҳ билан суғориш, самарали анъанавий услубларни сақлаб қолган ҳолда янги замонавий ўқитиш технологияларини яратиш ва амалиётда қўллаш борасида олиб борилаётган ишлар билан боғлиқ. Бу йўналишнинг қамров соҳаси кенгайиб, мазмуни такомиллашиб бормоқда, яъни у ўқитишнинг техник воситаларини қўллаш, таълимнинг бутун жараёнини аниқ режа асосида ташкил қилиш, техник воситалар мажмуини қўллаш ҳамда ўқув жараёнини мувофиқ ташкил этиш ҳисобига уни индувидуаллаштиришни кўзда тутади.

Замонавий талқинда «педагогик технология» тушунчаси барча бошқарилувчи ташкилий қисмлар ва уларнинг боғлиқлигини таҳлил қилиш, танлаш, лойиҳалаш ва назорат қилиш йўли билан педагогик самарадорликни юқори даражага кўтариш ҳамда бу борада тизимли ёндашувни жорий этишни ифодалайди. «Педагогик технология» нинг таълимдаги амалийлик ҳамда ташкилий-услубий имкониятларини амалга оширишга йўналтирилганлиги, унинг аниқ воситалар ёрдамида ҳаётга татбиқ этилиши бутун жаҳон педагогларининг унга бўлган эътиборини кучайтирмоқда. «Технологик» йўналишга турлича қарашлар мавжуд, баъзи педагоглар «педагогик технологияда» таълимни дифференциаллаш воситасини кўрмоқдалар, бошқаларини ундаги кам меҳнат сарфлаб юқори натижаларга эришиш имкониятлари , «педагогик технология»ни барча таълим олувчиларни олдиндан белгиланган билим, кўникма ва малакалар даражасига етказиш мумкинлиги қизиқтирмоқда. Баъзи педагоглар таълимни «технология»лаштириш ёрдамида оммавий таълим амалиётида туб бурилишлар ясашга умид боғлаган эдилар.

50 - йилларнинг ўрталаридан таълимда техник воситаларни қўллаш масалалари «педагогик технология» йўналиши билан қўшилиб кетди. Бунда асосий эътибор ўқувчиларнинг аудиториясини кенгайтиришда техник воситалар имкониятларини оширишга, уларнинг ахборот сиғими ҳамда узатиш сифатлари, таълимни индивидуаллаштиришга асосий эътибор берилди ва бериб келинмоқда. Бундай тадқиқотлар техник имкониятларни таянч нуқтаси сифатида олиниб, ўқув жараёнини «технология»лаштиришнинг ташқи жиҳатларига асосий эътиборни қаратади.

60 - йилларнинг бошларига келиб дастурлаштирилган таълим, ўқув жараёнига ўтиш «технология» тушунчасининг таянч нуқтаси бўлиб қолди. Дастурлаштирилган таълимни амалга оширишда алоҳида қисм ҳолида эмас, балки изчил амалга ошириш талаби қўйилди. Дастурлаштирилган таълим ва ўргатувчи машиналар бўйича бирлашган қўмита (АҚШ) тавсияларида яхлит таълим дастурининг «технологик» тушунчаси илгари сурилди. У ўз ичига таълим мақсадлари, уларни ўзгартириш ва баҳолашнинг мос равишдаги мезонлари, таълим муҳитининг аниқ тавсифини қамраб олади. Бу эса ўргатиш мажмуасини тўлалигича қайта ташкил қилиш тушунчасига мос келади.

Таълимни «технологик» йўналишда қуришнинг умумий мезони – унинг аниқ ва батафсил белгиланган мақсадга йўналтирилганлигидир. Бу ҳолатда ҳар бир мақсадни амалга ошириш учун алоҳида қонуният, жараён, кетма-кетлик ва унга мос амаллар мажмуи мавжуд бўлиши асос сифатида олинади. «Педагогик технология»нинг воситавий йўналтирилганлиги унинг турли услублар асосида турли таълим тизимларини қуришдаги кенг имкониятларини белгилаб беради. Бунда таълимнинг ташкилий жиҳатлари, олдиндан, гўёки ташқаридан белгиланган мақсадларга эришиш усули сифатида қаралади. Мос равишда амалга оширилиши талаб этиладиган жараёнлар таҳлили ва уларни саралаш ўқув фаолияти мазмунини ҳисобга олмаган ҳолда олиб борилади. Фақатгина «педагогик технология» доирасида аниқлаб олинадиган мақсадларнинг эмпирик таҳлили берилади. Таълим мақсадларининг ажратилган таҳлили «технологик» ишланмаларнинг дидактик жиҳатдан тўлақонли бўлмаслиги эмпирик тавсифда бўлишига олиб келади. Умумий дидактик мақсадларнинг «техник» редукцияси таҳлили «педагогик технология» дидактик имкониятлари таҳлилининг муҳим томони ҳисобланади. Таълим мақсадларини таҳлилий баёнидан ташқари ҳар бир ўқув жараёни учун таълим услубларини танлашнинг шарти сифатида билим даражасини олдиндан ташхислаш, уларнинг кўникма ва малакаларини мавжуд бўлган талаблар билан таққослашни ҳам қабул қилиш мумкин. Таълим жараёнининг бориши ўқувчиларнинг белгиланган мақсад сари ҳаракатланишини узлуксиз назорат қилишни кўзда тутади. Буни ташкил қилиш таълим технологик тизимининг юқори воситали имкониятлари асоси ҳисобланади.

«Педагогик технология» доирасида таълимнинг ташкилий-услубий жиҳатлари прагматик - воситали жиҳатдан илгари қўйилган таълим мақсадларига турли услубий мажмуалари ёрдамида эришиш йўли сифатида қаралади. Агар технологик тизимларда асосий эътибор масала ва назорат схемаларини қуришга қаратилган бўлса, услублар мажмуасини танлаш асосан эмпирик асосда амалга оширилади.

Ўқув жараёнинг ҳар қандай қисми унинг лойиҳаланишига технологик жиҳатдан ёндашилганда қуйидаги асосий босқичларга эга бўлади:

- таълим босқичининг умумий мақсадини белгилаб олиш;
- умумий мақсадни шакллантиришдан уни ихтисослаштиришга ўтиш;
- ўқувчилар билими даражасини ташхис қилиш.

Босқичлар кетма-кетлиги тавсифи ўқитувчи ҳаракатларининг даврий такрорланувчи кетма-кетлиги бўлиб, у кўп маротаба /мос равишдаги мақсадлар, аниқ назорат усуллари ва таълим жараёнлари турлари билан/ такрорланиб таълим жараёнини ниҳоясига етказади.

«Технологик» ёндашишнинг хусусияти ушбу ташкил этувчиларни режалаштирилган стандарт натижаларига эришиш имконини берувчи тизим сифатида лойиҳаланиши билан белгиланади. Таълим жараёнини ташкил қилишнинг даврий кетма-кетлиги «педагогик технология»нинг назарий асосларини намойиш қилади.

Таълимнинг тўлалигича стандартлаштиришга йўналтирилганлиги «технологик» ёндашишга хос бўлиб, у шунга олиб келадики, дидактикада таълимнинг асосий жиҳатларидан бири деб қаралувчи ва кейинги йилларда бутун жаҳон педагогикасининг тадқиқот объектига айланиб қолган ўқитувчи ва ўқувчининг муносабатларини ифодалайди.

Бундай ёндашувда таълим самарадорлиги муаммоси таълим жараёни таҳлили мазмунидан ташқарида, ўқувчига таълим мазмуни турли элементларини узатувчи воситалар орқали ҳал этилади. Педагогикада илгари суриладиган яхлит умумпедагогик тамойил нуқтаи назаридан таълим натижаси репродуктив равишда ўзлаштириладиган билим, кўникма ва малакалар билан чегараланиб қолмасдан, шу билан биргаликда тадқиқотчилик фаолияти тажрибасини ва ҳиссий тарбияни тақозо этади.

Таълим мақсадларини , баҳолаш мезонлари ҳамда таълим шароитларини такрорий ҳосил қилишдаги имкониятларидан келиб чиқиб, таълим-тарбия жараёнининг тарбиявий омилларига ҳам «технологик» жараённи кенг татбиқ этиш мумкин. Бу жиҳатдан «педагогик технология» таълим ва тарбия ўртасидаги фарқни қисқартиради. «Педагогик технология» таълим мақсадларини аниқлаштириш ва қисмлаштириш, таълим натижаларини стандартлаштириш, таълим жараёнидаги самарали тескари алоқа, автоматлаштириш имкониятлари каби муҳим таълим муаммоларини ҳал қилиш имконини беради. Ушбу муаммони ишлаб чиқишда «педагогик технология»даги таълим тизимларини қуришдаги /автоматлашган ва автоматлашмаган/ тажрибасини ҳисобга олиш ва танқидий таҳлил қилиш мақсадга мувофиқдир.

«Педагогик технология»нинг ривожланиш истиқболлари унинг назарий асосларининг танқидий таҳлил қилиниши, таълимга редукцион ёндашишдан воз кечиш билан белгиланади. Бир вақтнинг ўзида «педагогик технология» назарий асосларини ўзгартириш билан биргаликда унинг «муаммо майдони»ни ҳам ўзгартириш лозим бўлади.

Таълим жараёнининг «технологик» қурилиши қатор муаммоларни келтириб чиқаради. Улар сирасига биринчи навбатда, дидактик мақсадлар рўйхатини ишлаб чиқиш, уларни мувофиқ равишда таркиб топтириш, мос равишдаги таълим жараёнини лойиҳалашда унинг жараёнлари ва мазмун жиҳатлари мувофиқлигини таъминлаш, ўқувчилар томонидан ижтимоий тажрибанинг тўлақонли ўзлаштирилиши, барча таълим олувчилар савиясини тенглаштириш ва ошириш кабиларни киритиш мумкин.

Бўлғуси мутахассисларни сифат жиҳатидан замон талаби даражасида тайёрлаш, уларга аниқ билимлар бериш, касбий кўникма ва малакаларни шакллантириш, уларни келгуси фаолиятларида унумли қўллай олиш орқали эришиш мумкин. Шундай экан, ўқув-тарбия жараёнини таълим назарияси фаолияти нуқтаи назаридан кўриб чиқиб, халқ таълимидаги барча таълим-тарбия ишларини «педагогик технология» йўналишига ўтказиш, мактаб амалиётидаги ихтиёрийликдан унинг ҳар бир элементини жиддий асослашни амалга ошириш лозим деб ҳисоблаймиз.

Хулоса сифатида «педагогик технология» ни амалга оширишнинг умумлашган схемасини келтирамиз (биз тажриба ишларини амалга оширишда ундан услубий асос сифатида фойдаланганмиз):

талабаларнинг истиқболдаги фаолиятини таҳлил қилиш, таълим жараёнида ҳал қилиниши лозим бўлган мақсад ва вазифаларни белгилаш;

касбий малакаларни ривожлантиришда таълим воситаларини қўллашга оид таълим мазмунини ишлаб чиқиш;

олий ўқув юртлари ўқув дастурларида талабалар томонидан таълим воситаларидан фойдаланиш технологиясини ўзлаштиришлари учун вақтнинг ўрнини белгилаш;

талабаларда кўникма ва малакаларни ривожлантиришга қаратилган машқлар тизимини ишлаб чиқиш;

талабалар билим, кўникма ва малакаларининг сифатини назорат қилиш билан боғлиқ объектив назоратни ўтказиш ва тестлар тизимини ишлаб чиқиш;

ишлаб чиқилган «педагогик технология» ни амалда синаш ва уни ўқув жараёнига тадбиқ этиш.

Ўткир ТОЛИПОВ,
Т.Н.Қори-Ниёзий номидаги ЎзПФИТИ докторанти

ИҚТИДОРНИ КАШФ ЭТГАН ИМКОН

Ўтган ҳафта ҳар бир иқтидорли ва билимли ўқувчи учун чинакам байрам ҳафтаси бўлди, дейиш мумкин. Шу йилнинг июнь ойида Вашингтонда бўлиб ўтадиган «Болалар санъати - 2000» деб номланган халқаро фестивалнинг миллий босқичи бўлиб ўтди. Танлов ғолиби 8 ёшли Диёра Ҳасанова Вашингтонда бўлиб ўтадиган фестивалга қатнашиш учун йўлланма олди.

Пойтахтимиздаги ўқувчилар саройида эса «Ёш сайёҳлар ва ўлкашунослар» ҳамда «Иқтидорли болаларнинг 8-анжумани республикамиздаги истеъдодларни юзага чиқариш ва уларни муносиб рағбатлантириш учун яна бир имкон бўлди.

Унда 400 нафардан ортиқ бола 4 йўналиш бўйича беллашдилар.

Республика бадиий академиясида бўлиб ўтган бу тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Нарзулла Жўраев, Бош вазир ўринбосарлари Хамидулла Кароматов, Дилбар Ғуломова иштирок этди. 8 ёшдан 12 ёшгача бўлган болалар ўз санъатларини намойиш қилдилар. Бири қўли гул рассомлигини, бири ажойиб зардўзлигини, яна бири келажакда етук ихтирочи бўлишини йиғилганларга кўрсатди.

Байрамона безатилган Республика ўқувчилар саройида барча вилоятларда энг иқтидорли деб топилган ўқувчилар йиғилди. Ҳар бир вилоят ўз урф-одатларини, анъаналарини кўрсатиб берувчи бурчаклар ташкил этиб, анжуманга тайёргарлик кўришибди.

Анжуманни очар экан, Республика халқ таълими вазирининг биринчи ўринбосари Й.Саиджонов йиғилганларни анжуман билан самимий қутлади. Шу куни саройда ташкил этилган «Реставраторлар» мактабининг очилиши ҳам рамзий маъно касб этди. Ўзбекистон халқ шоираси Ойдин Ҳожиева, Ўзбекистон халқ шоири Муҳаммад Юсуф, «Усто» фирмаси раҳбари Ф.Турғунова, «Гулхан» журнали бош муҳаррири С.Барноевлар анжуманнинг ардоқли меҳмонлари бўлишди.

— Бу анжуман, - деди Республика ўқувчилар ижодкорлик саройи директори О. Ибрагимова, - мана 8 йилдирки, мунтазам ўтказилмоқда. Мустақиллигимиз билан тенгдош бўлган ўзига хос бу байрам иқтидорли болаларни излаб топишимиз, уларни рағбатлантиришимизда жудаям қўл келмоқда. Негаки, юртнинг эртаси бўлган болаларнинг бугунги кичик ихтироси катталар эътибори, парвариши билан келажакда буюк кашфиётларга айланади. Бизнинг яна бир мақсадимиз, бой тарихга эга бўлган ҳунармандчилигимизни ривожлантириш, унинг авлоддан-авлодга мерос бўлиб ўтишида ўқувчиларнинг ўрнини кўрсатиб беришдир. Бунда албатта, мактабдан ташқари муассасаларнинг аҳамияти беқиёс.

— Каштанинг 700 тури бор, - дейди Сурхондарё вилояти Сариосиё тумани 9-мактаб ўқувчиси Дилором Қудратова. - Уч йилдан буён устозим Ҳ.Саломова билан бирга кашта тикишнинг турли йўлларини, усулларини ўрганмоқдаман. Каштачилик халқ амалий санъатининг ажралмас қисми бўлиб, унинг ҳар бир нақшида, ҳар бир қатимида момоларимизнинг орзу-умидлари, қувонч ва ташвишлари ўз аксини топган.

Болалар қўли билан яратилган ихтироларнинг ҳар бирини ишлаб чиқаришга тадбиқ этса арзийди. Анжуманнинг «Келажак лойиҳалари» йўналиши бўйича ўтказилган танловида Денов туманидаги «Ёш техниклар маркази»нинг аъзоси Жаҳонгир Кенжаев яратган ихтиро — «Тест аппарати» қулайлиги, ихчамлиги ва аниқ ишлаши билан бошқа лойиҳалардан қолишмайди.

Анжуман иштирокчилари Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини саёҳат қилишди. Ҳамза номидаги академик драма театрда бўлиб ўтган спектакль томошаси уларда катта таассурот қолдирди. Анжуман ниҳоясида энг фаол иштирокчиларга вазирликнинг махсус дипломи ва эсдалик совғалари топширилди.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, Жиззах, Бухоро, Наманган вилоятлари ўқувчилари бу анжуманда ўз иқтидорларини тўла намойиш этишди.

* * *

«Республика ёш сайёҳлар ва ўлкашунослар маркази»да ҳам Республика ўқувчиларининг 8-анжумани доирасида 4 йўналиш бўйича барча вилоятларнинг ёш адабиётшунос, ўлкашунос, тарихчи ва ёш сайёҳлари беллашдилар. Улар ўз ҳудудлари тарихини, унинг бой мерос ва қадриятларини, халқ оғзаки ижоди, фольклор намуналарини қанчалик эъзозлашини ва билишини намойиш этишди.

«Географ-ўлкашунос» йўналиши бўйича иштирок этаётган 4-синф ўқувчиси Қаҳрамон Ҳасанмиддинов жуда долзарб муаммони кўтаргани билан ажралиб турган бўлса, Деновдаги 78-мактаб ўқувчилари «Денов қўзғолони» ҳақидаги янги ва қизиқарли маълумотларни тўплаганликлари барчада қизиқиш уйғотди. Ўқувчилар устози Насриддин Исмоилов шу қадар жонкуяр ва тиниб-тинчимас инсон экан. СамДУнинг академик лицейи ўқувчилари Зарафшон қўриқхонасида «Қорақалпоқ буғуси» ва «Хонгул» деб номланган Бухоро кийигини кўпайтирганликлари билан фахрланиб сўзласалар, Фарғона вилояти Ўзбекистон туманидаги 34-мактаб ўқувчиси Н.Ҳусанқулова халқимизнинг севимли ёзувчиси Х.Тўхтабоевнинг умр йўли ва ижодини тўла-тўкис ўрганиб чиқибди.

Ҳа, изланувчан, билимли ўз қобилиятини ҳар қандай қийинчилик ва тўсиқларга қарамай намойиш эта оладиган мустақил Ўзбекистоннинг фарзандлари бисёр.

Шарифа МУРОДЖОН қизи

Суратларда: *Иқтидорли болалар 8-анжуманидан лавҳалар акс этган.*

Ў. Шарипов олган суратлар

Sport maydonchasi

ЎЗБЕКЧА ЖАҲОН ЧЕМПИОНАТИ

Ўзбек миллий кураши (бухороча усул) бўйича пойтахтимизда ўтказиладиган илк жаҳон чемпионатининг бошланишига 28 кун қолди. Турнир бошланиши тобора яқинлашган сари унда ўз полвонлари иштирокини хоҳловчи мамлакатлар сони ортиб боряпти.

МАРДЛАР МАЙДОНДА СИНАЛДИ

«Юнусобод» спорт мажмуида эркин ва юнон-рум кураши бўйича бўлиб ўтган III «Мустақиллик кубоги» спортчиларимиз маҳоратини дунёга кўз-кўз қилди. 17 давлат шарафини ҳимоя қилган 223 нафар спортчи орасидан юртдошларимиз 6 та олтин, 4 та кумуш, 6 та бронза медалини қўлга киритишиб, умумжамоа ҳисобида 1-ўринни қўлга киритишди.

ТЕРМИЗ ҒОЛИБЛАРНИ КУТМОҚДА

Ал-Ҳаким-ат-Термизий хотирасига бағишланган миллий кураш (бухороча) бўйича анъанавий 4-Халқаро турнир 3-4- апрель кунлари Термиз шаҳрида бўлиб ўтади. Зўрларнинг зўрига аталган Республикамиз Президенти совринни «Нексия», Сурхондарё вилоят ҳокими соврини «Дамас» ва турнир ташкилотчилари соврини «Тико» автомобиллари ўз эгаларини кутишяпти.

УЧИНЧИ ОДИМ

Футбол бўйича олий табақа жамоалари Ўзбекистон чемпионатининг 3-тур учрашувларида қуйидаги натижалар қайд этилди: «Зарафшон»—«Хоразм»— 0:1, «Андижон» — «Насаф» — 0:1, «Самарқанд»—«Пахтакор» — 2:1, «Янгиер» — «Нефтчи» — 0:1, «Темирйўлчи»—«Навбаҳор»—2:2, «Дўстлик» — «Сўғдиёна» - 2:1, «Сурхон» — «Бухоро» — 4:2, «Трактор» — «Металлург» — 3:1

БОЙВАЧЧА БАТАГОЛ

Аргентина терма жамоаси ва «Фиорентина» (Италия) клубининг қимматбаҳо футболчиларидан бири Габриел Батистута (Батагол) фақат тўп тепишдан келаётган миллионларга қараб қолмаган экан. Ватанида унинг юзлаб гектар хусусий ери мавжуд бўлиб, қўл остида бир нечта «колхоз» одамлари ишлар экан.

QUTLOV

Ҳурматли ҳамкасбимиз Холидахон ОХУНОВА !

Сизни таваллуд топган кунингиз билан қутлаймиз. Ёш авлод тарбияси йўлидаги эзгу ишларингизга муваффақиятлар ёр бўлсин! Оилавий бахт ва қувонч сизни ҳеч қачон тарк этмасин.

Фарғона вилояти Тошлоқ туманидаги10-ўрта мактаб жамоаси

Диққат, эълон

"Педагогик тестларнинг ижодкор муаллифи" Республика танлови

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази тест жамғармасини сифатли шакллантириш, юқори малакали тест тузувчиларни аниқлаш учун қуйидаги ўқув фанлари бўйича 1999 йилнинг "Педагогик тестларнинг ижодкор муаллифи" Республика танловини эълон қилади.

Танловда иштирок этиш мақсадини билдирган шахслар қуйидаги кўрсатилган муддатда ҳар бир фан бўйича 50 та (белгиланган миқдордан ортиқ йўллаган тестлар инобатга олинмайди) тест топшириқлари қўлёзмасини Давлат тест марказига юборишлари лозим:

- Она тили ва адабиёти (ўзбек, қорақалпоқ, рус тиллари);
- Математика;
- Физика;
- Кимё;
- Биология;
- Тарих;
- География;
- Чет тили (инглиз, немис, француз тиллари);
- Давлат ва ҳуқуқ асослари;

Ҳар бир тест топшириғи ўрта мактаб дастури асосида тузилган бўлиб, унинг бешта жавоби бўлиши, жавоблардан фақат биттасигина тўғри ва тўғри жавоб биринчи ўринда ёзилиши зарур.

Танлов иштирокчилари алоҳида қоғозда ўзи ҳақидаги маълумотлар:

- Фамилияси, исми, отасининг исми;
- Иш ёки ётиш жойи, эгаллаб турган лавозими;
- Яшаш жойининг тўлиқ манзилини ёзишлари лозим.

"Педагогик тестларнинг ижодкор муаллифи" ғолиблари учун қуйидаги миқдорда пул мукофоти жорий қилинди:

- **биринчи ўрин учун, 5 минг сўм;**
- **иккинчи ўрин учун, 4 минг сўм;**
- **учинчи ўрин учун, 3 минг сўм;**

Танлов ғолиблари билан Давлат тест маркази ўртасида меҳнат шартномаси тузилади. Улар тузган тест топшириқлари марказнинг тест банк жамғармасига киритилади.

Танлов иштирокчиларининг қўлёзмалари муаллифларига қайтарилмайди.

Танловда иштирок этишга шошилинг!

Танлов 1999 йил 1 майгача давом этади.

Манзилимиз: 700100, Тошкент шаҳри, Бобур кўчаси, 22 «а» уй,

Давлат тест маркази.

Маълумот учун телефонлар: 55-95-73, 55-67-83.

Jurnalning yangi sonida

ЯҚИН КЎМАКЧИ

"Соғлом авлод учун" журналининг иловаси "Мактабгача таълим" журналининг февраль сони босмадан чиқди. Журнал Жалолиддин Мангуберди таваллудининг 800 йиллигига бағишланган "Жалолиддин Мангуберди" мақоласи билан бошланади. Унда болаларни Ватан тарихининг унутилмас саҳифалари, элнинг шонли фарзандлари, жумладан, Жалолиддин Мангуберди сиймоси билан яқиндан таништириш, ёш авлодни она халқимизнинг ўчмас тарихи билан ошно этиш, уларни мустақиллик ғояларига садоқат руҳида тарбиялаш борасида фикр юритилади.

Шеърият мулкининг султони Алишер Навоийнинг туғилган куни муносабати билан "Алишер Навоий ҳикматлари" ("Ҳайрат-ул аброр" дан байтлар) берилган. Бухоро вилояти халқ таълими ходимлари малакасини ошириш институти услубчиси Дилбар Шодиева "Нутқ ўстириш машғулотлари: табиат неъматларига қизиқтириш усуллари" мақоласида болалар онгига экологик билимларни қай тарзда сингдириш лозимлиги, уларни келажакда табиат бойликларини ҳимоя қиладиган, улардан оқилона фойдалана оладиган инсон бўлиб камолга етишишлари учун нималарга эътибор бериш зарурлиги хусусида тўхталади.

Бундан ташқари, "Бола-пошшо" рукни остида Мақсуда Эгамбердиеванинг "Оймомaнинг кулчаси..." номли шеърлар тўпламидан намуналар, филология фанлари доктори Нўъмон Раҳимжоновнинг "Бола шахсиятини шакллантириш муддаосида", логопед Заропат Шомуродованинг "Тажриба минбари" рукнидаги "Жажжининг тили ширин" мақолалари, шунингдек, Италиянинг машҳур педагоги Мария Монтессорининг "Жаҳон педагогикаси хазинасидан" рукнидаги "Монтессори -материаллар"ининг давоми берилган.

Уйлаймизки, ушбу журнал мактабгача таълимни янада ривожлантириш борасида сиз тарбиячиларга яқин кўмакчи бўлиши табиий.

Дилбар ХЎЖАЕВА

Quvnoq startlar

ҚАШҚАДАРЁЛИКЛАР ФИНАЛДА

"Қувноқ стартлар" телемусобақасининг ярим финал мусобақалари ҳамиша кескин ва муросасиз курашлар остида ўтганига гувоҳмиз. Бу галги учрашув қатнашчилари — Жиззах вилоятининг Арнасой туманидаги 5-ўрта мактабнинг "Ёғду" ҳамда Қашқадарё вилояти Ғузор туманидаги 22-ўрта мактабнинг "Омад" командалари ўртасидаги курашда қашқадарёлик ўқувчиларнинг мусобақага пухта ҳозирлик кўрганликлари яққол сезилиб турди.

Дастурнинг "Тезкорлик" деб аталган биринчи мусобақасида иштирок этган 5 ўғил ва 5 қиз чаққонликда рақибларидан анча устунликларини намойиш этишди ва 8 балл соҳиби бўлишди. "Акробатчи болалар", "Қирқ тош" ўйинларида ҳам 8 баллдан олишди.

Кейинги "Чаққонликда беллашайлик" ва "Дўстлар баҳси" беллашувларида "Омад" командаси моҳирона ва бехато ҳаракат қилиб, 10 баллдан олишга муяссар бўлди. 5 та учрашувда 44:0 ҳисобида ҳаракат қилаётган ўқувчиларнинг зафар қучишига ҳеч кимда шубҳа қолмади.

Олтинчи учрашувда ("Ўрин алмашиш") "Омад" командаси аъзолари йўл қўйган қўпол хатоларни ҳисобга олган ҳолда, улар маррага олдин келганларига қарамай дуранг натижа (ҳар икки командага 5 баллдан берилди) қайд этилди.

Ниҳоят "Эпчилликда беллашайлик" мусобақасида "Ёғду" командаси аъзолари дастлабки ғалабага эришишиб, 8 балл олишди. "Иноқ болалар" баҳсида ҳам улар маррага биринчи бўлиб етиб келишди. Биттадан қиз ва ўғил бола ўртасида ўтказилган сардорлар баҳсида қизлар беллашувида жиззахликлар, ўғил болалар беллашувида қашқадарёликлар ғолиб чиқиб, 5 баллдан олишди.

Қизиқарли ва муросасиз кураш остида ўтган XVI республика "Қувноқ стартлар" телемусобақасида 54:24 ҳисобида зафар қучган "Омад" командаси финалда қатнашиш ҳуқуқини олди.

Мусобақа қатнашчиларига Халқ таълими вазирлиги, Давлат Спорт қўмитаси ва Ўзбекистон "Ёшлик" КСЖ Марказий кенгашининг диплом ва эсдалик совғалари топширилди.

Ғ. МАННОПОВ

САЛОМАТМИСИЗ, УСТОЗ

Бугун муборак жумъа куни. Гузардаги масжидга шошилмай тараддуд кўраётган Салим ота кўча эшикнинг ғичирлаб очилиб, остонада кўринган кичкинтой набирасига ажабланиб қаради.

— Ассалому алайкум, бобожон!

— Ваалайкум ассалом, тойчоғим, мулло бўлинг. Нечук ўқишдан барвақт қайтибсиз?

— Охирги дарс бўлмади. Ўқитувчимиз Ҳалима опа касалхонада эканлар.

— Ҳей, аттанг...

Ота гарчи набирасининг муаллимасини кўрмаган бўлса-да, обдастани ерга қўйиб, бир муддат хаёл билан ҳовли юзида туриб қолди.

Дарҳақиқат, Тангрига беҳисоб шукроналар бўлсинки, неча асрлардан буён халқимиз орасида устоз-муаллимга нисбатан чуқур ҳурмат-эътибор, қадрлаш ва эъзозлаш каби шарқона юксак муносабат кўрсатиш мерос бўлиб келмоқда. "Устоз — отангдан улуғ" деган ёлғиз ҳикматли иборанинг ўзиёқ фикримизнинг чандон тасдиғи ва Салим отанинг муаллима бетоблигини эшитгандаги ташвишли ҳолати барчамизга хос табиийдир.

XX аср ниҳояси ва учинчи минг йиллик бўсағасида тарих бизга истиқлол деган улуғ неъматни берди. Юртимизда демократик жамиятни барпо қилиш мақсадида турли соҳаларда кенг кўламдаги қайта қуриш жараёни шитоб билан кечмоқда. Жамиятдаги ҳар бир инсон ҳаётига тўсатдан портлаган вулқон лаваси мисол беҳисоб янги ўзгаришлар, ахборотлар оқими ёпирилиб кирди. Бозор иқтисодиёти барча соҳа, касб-ҳунар эгаларини уларнинг билим савияси, тажрибаси, жамиятдаги тутган мавқеи, характери ва иқтидорига қараб саралай бошлади.

Шубҳасиз, таълим тизимида бошланган туб ислоҳотлар, ўқув жараёнига компьютерлаштириш, тест-синов усуллари, замонавий фанлар, услубан ва моҳиятан қайта ишланаётган дарсликлар, дастурлар билан бирга кўплаб янгича атама ва тушунчаларнинг кириб келиши, иқтисодий танглик, касбий рақобат ва малакали билим беришга бўлган талабнинг кун сайин ортиб бориши бу соҳа мутахассислари олдига тинмай ўз устида ишлаш, ижодий фикрлаш ва ташаббускорлик кўрсатиш, касбга доир янгидан-янги оқиб келаётган ахборотлардан вақтида хабардор бўлиш ҳамда уни "ҳазм" қилиш каби масалаларни кўндаланг қилиб қўйди. Табиийки, бунинг оқибатида аксарияти билими саёз ва тажрибасиз, иродаси бўш, янгиликлардан чўчийдиган ва ўз билим тажрибасини орттиришга матонати етмаган турли ёшдаги кадрлар таълим соҳасини тарк этдилар. Албатта, бу билан биз таълим тизимида фақат фидоий мутахассислар қолди, деб даъво қилмоқчи эмасмиз. Чунки таълим масканларида ҳамон билими паст, қотиб қолган маълумотлари ва қачонлардир орттирган обрў ва эришган лавозимлари, ҳаттоки илмий даражалари билан "кун ўтказаётган" ходимлар ҳам талайгина.

Аслида, шаҳар ва қишлоқ шароитида яшовчи турли характерга эга бўлган муаллимларнинг ҳозирги кундаги таълим тизими талабларига юз фоиз жавоб беришлари ҳам мумкин эмас. Уларнинг мижози, шунингдек, темпераментига қараб холерик ёки сангвиник, флегматик ёки меланхолик гуруҳларига, асаб тизими кучли ёки кучсиз типларга мансуб бўлишларидан қатъий назар, янгича шароитга мослашиши осонлик билан кечмайди.

Ақлий меҳнат билан боғлиқ, жумладан, таълим тизими мутахассислари орасида салмоқли ўрин тутувчи юрак-қон томир, овқат ҳазм қилиш аъзолари, асаб ва буйрак, онкологик ва суяк-бўғим, мушаклар тизими сурункали касалликлари ногиронликка олиб келувчи асосий сабаблардан ҳисобланади. Чунки бундай касалликларнинг олдини ўз вақтида олмаслик, малакали даволаш муолажаларини олиш имкониятларининг чекланганини (узлуксиз ўқув жараёни, кадрлар етишмаслиги, касаллик варақасидан тўлиқ фойдаланмаслик, оилавий бюджетнинг танглиги, баъзида маъмуриятнинг тазйиқи ва ҳоказо) охир оқибатда организмнинг ўта толиқиши касалликнинг намоён бўлиши ёки оғирлашувига олиб келади. Бундай бемор ходимлар бироз "дам олиш"ни ёки ихтиёр қилган ҳолда "саломатлигининг ёмонлашуви" сабабли ишдан четлашишга, айримлари эса маошлари камайган тақдирда ҳам енгилроқ меҳнат шароитида ишни давом эттиришга мажбур бўладилар. Айниқса, бу жараённи нафақа ёшига 10-15 йил етмасданоқ, яъни 45-50 ёшдагилар орасида кўпроқ кузатиш мумкин.

Ўтган йили қайси бир илмий-амалий анжуманда бир раҳбар ходим тиббий-меҳнат экспертиза комиссиялари (ТМЭК) томонидан мактаб ўқитувчиларига турли касалликлар сабабли ногиронлик гуруҳларининг асосли берилаётганини шубҳа остига олиб гапириб қолди. Эҳтимол, у бир нечта сохта "ногирон" бўлган таълим ходимларини мисол келтириб хулоса чиқаришга шошилгандир. Аслида эса турли хил сурункали касалликларнинг таълим тизими мураббийлари орасида ҳам кўплаб учраши ва ногиронликнинг касб танламаслиги табиийдир.

Хўш, Республика таълим тизимидаги ходимларнинг касбий фаолиятларини самарали давом эттиришлари учун уларнинг саломатлигини тиклашда қандай чора-тадбирлар қўлламоқ керак? Бизнинг фикримизча:

— Кадрлар тайёрлаш миллий дастурида таъкидланганидек, "...касб-ҳунар таълимининг обрўси ҳамда ўқитувчилар, тарбиячилар ва мураббийларнинг, илмий ва илмий-педагог кадрларнинг ижтимоий мақоми"ни кўтариш механизмларини ишлаб чиқиш;

— таълим соҳасидаги ходимлар орасида юрак-қон томир, асаб, ошқозон-ичак, буйрак, ўпка ва бошқа аъзолар сурункали касалликларининг олдини олиш (бирламчи профилактика), авж олишини бартараф этиш (иккиламчи профилактика), ногиронликдан сақлаш (учламчи профилактика) борасида маҳаллий соғлиқни сақлаш бошқармалари билан ҳамкорликда режали тадбирларни мунтазам амалга ошириш;

— турли хил сурункали касалликларга учраган ўқитувчи ва мураббийларни жойлардаги соғлиқни сақлаш бошқармалари кўмагида ҳудудий даволаш-профилактика муассасаларида малакали тиббий реабилитациядан ўтказилишини таъминлаш;

— таълим тизими масканларидаги ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий турмуш шароитларини яхшилаш мақсадида жамоанинг ер участка экинлари даромади ва ҳомийлар сармоясининг бир қисмидан фойдаланиш;

— таълим соҳасида ишлаётган бемор ва ногирон кадрларни ҳар томонлама ижтимоий ҳимоялаш, тиббий-меҳнат экспертиза комиссиясининг меҳнат тавсияномасига (дарс соатларини оширмаслик, ўқув жадвалига қулайлик киритиш, турли хил қўшимча жамоатчилик топшириқларидан озод қилиш, маҳаллий санатория, профилакторийя, дам олиш уйларига биринчи навбатда жамоадаги бемор ва ногиронларни йўллаш ва ҳоказо) қатъий риоя қилиш зарур.

Шокир ҚОСИМОВ,
тиббиёт фанлари номзоди,
Маъмура ҚОСИМОВА,
биринчи тоифали ўқитувчи

Xullas...

ХАЙР, ЖИНСИ!

Жинсидан тайёрланган кийим-кечакларни қимматбаҳо, чидамли деб биламиз. Хорижий мамлакатларда эса у урфдан чиқиб боряпти. Мода ҳақида қалам тебратувчи чет эллик журналистларнинг таъкидлашларича, XX аср охирида "жинси даври"нинг "сўниши" кутилмоқда. Чунки ҳозирда харидорлар йилнинг барча мавсумларида кийса бўлаверадиган жинсини сотиб олишмаяпти. Уни ишлаб чиқаришга ихтисослашган "Леви Страусс" компанияси ўз ихтиёридаги фабрикаларни ёпиш ва ишчиларини бўшатишни режалаштираётир.

Дарвоқе, жинси кийимини ёқтирувчи 60-йиллар авлоди ҳозир қариб қолишди. Уларнинг болалари эса бу кийимни "сийқаси чиққан" деб ҳисоблашади. Фақат уларнинг айримлари денаму деб аталадиган жинси турига ружу қўйишган.

ХУДОНИНГ ЖАЗОСИ

Ҳеч ким билмайди, биров кўриб ўтирибдими, дея шайтоннинг ундовига учган кимсалар гоҳо гуноҳ ишга қўл уришади. Аммо Яратганнинг нигоҳидан қочиб қутулиш қийин...

Кениялик ўғри худонинг қаҳрига учради.... Жуда оддий тарзда. Шаҳар пойтахти Найробидаги бош черков руҳонийлари келиб-кетувчилардан хайр-эҳсон қабул қилишиб, хизматларини адо этиб бўлган эдилар. Ўрта ёшли бир киши черковда олма-кесак териб юрарди. Кўзи хайр-эҳсон сифатида ташланган пул тўла патнисда. Бир амаллаб пулни ўмариш керак. Ўғри аланг-жаланг қилиб, мақсадига эришди. Чўнтак пул билан қаппайганди. Энди кетиши мумкин. Худди кетидан ёв қувгандек, черковдан отилиб чиққан бу нусха ўзини автобус тагида кўрди. Ҳаял ўтмай эса... бандаликни бажо келтирди.

Бу — Худонинг жазосидан бошқа нарса эмас.

ҲАЗИЛКАШГА 4 ЙИЛ ҚАМОҚ

Парагвай шаҳарчасидаги Рохас-Сильва аҳолиси якшанба куни эрталаб марказий майдонда — ярим яланғоч ёш аёлнинг мурдасидан сесканиб кетишди. Чунки унинг кўкрагига пичоқ санчилган бўлиб, атрофига қон сачраган эди.

Полициячилар ҳозир бўлишди. Улар ўзларига "иш" топилганидан унчалик хурсанд бўлишмади. Чунки жасад пластикадан тайёрланган қўғирчоқ бўлиб, қон кўлмаги эса анилинли бўёқ экан. "Муаллиф"лар тез орада қўлга олинди. Воқеани содир этганлар она сути оғзидан кетмаган маҳаллий ёш йигитлар бўлиб чиқишди.

Улар судда "Буни ҳазил тариқасида қилган эдик" деб туриб олишди. Ҳакам Педро Риверд де Мендоса бундай воқеа шаҳарликларда ҳар хил асаб ва юрак хасталикларини келтириб чиқариши мумкинлигини ҳисобга олиб, ҳар бир "ҳазилкаш"га 4 йил қамоқ жазоси белгилади.

Бу воқеа ҳақида Аргентинада чоп қилинадиган "Кроника" газетаси хабар беради.

ana shunaqa gaplar...

ЭЪЛОН

Яккасарой туманидаги Низомий номидаги ТДПИ қошидаги педагогик лицей томонидан 1997 йилда Султанов Жамшид Турсунбаевич номига берилган O'R-A № 041448 рақамли ўрта маълумот тўғрисидаги шаҳодатнома (гувоҳнома) йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Тошкент Давлат университети ректорати ва механика-математика факультети жамоаси "Эҳтимоллар назарияси ва математик статистика" кафедраси мудири, Ўзбекистон Фанлар Академияси мухбир аъзоси, профессор Турсун Азаровга онаси

Шаҳодат АЗЛАРОВА

вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Тошкент Давлат шарқшунослик институти раҳбарияти ва касаба уюшмаси қўмитаси институтнинг "Тил ўқитиш маркази" директори А. Азимовага онаси

Файзихон ая

вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Ma'rifat

ТАЪСИС ЭТУВЧИЛАР:
Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги, Ўзбекистон Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси.

Бош муҳаррир
Ҳалим САИДОВ

Таҳрир ҳайъати: Жуманазар БЕКНАЗАРОВ, Икром БЎРИБОЕВ (масъул котиб), Шукур ЖОНБОЕВ, Гулчеҳра ПАРПИЕВА, Нўъмонжон РАҲИМЖОНОВ, Абдусамат РАҲИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Йўлдош САИДЖОНОВ, Саъдулла ҲАКИМОВ, Ўткир ҲОШИМОВ

Рақам ва далиллар ҳаққонийлиги учун мақолалар муаллифлари масъулдирлар. Фойдаланилмаган мақолаларга жавоб қайтарилмайди. «Маърифат»дан материалларни кўчириб босиш таҳририят рухсати билан амалга оширилиши шарт.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси,32.
ТЕЛЕФОНЛАР: масъул котиб—136-56-42, хатлар ва оммавий ишлар бўлими—136-55-58.

Газетани IBM компьютерида Абдирасул НАРМАНОВ саҳифалади.
Навбатчилар: Қурбонбой МАТҚУРБОНОВ, Рустам БОЙМАТОВ

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 20.
ИНДЕКС: 149, 150. Г-0193. Тиражи 57.532.
Г. 1 2 3 4 5 6 Ҳажми 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А-2.

«Шарқ» нашриёт матбаа концерни босмахонаси.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй

Босишга топшириш вақти -20.00.
Топширилди — 20.00.